

Allstrøbet Tidende

Nr. 46

Udkommer hver Søndag.

København den 14. August 1892.

3 Kroner Fjerdingaaret.

33. Bind.

Thorvald Niss.

Thorv. Niss i sit Atelier.

Det maa være ret ejendommeligt for Niss, naar han nu staar som højt anset Kunstner, Medlem af Akademiet og Akademiraadet, Formand for Kunstnerforeningen, Ridder af Dannebrog m. m. i sit store lyse, smukt udstyrede Atelier i Kunstnerhjemmet, hvor Væggene hænger fulde af interessante Studier og Billeder af ham selv og andre, og hvor han altid har et halvt Dusin Malerier, Kaderinger, Tegninger o. lign. under Arbejde — saa at tænke en Snes Aar tilbage i Tiden og mindes de Forhold, hvorunder han da levede. De var nemlig trange nok. Han var da tredive Aar gammel og havde arbejdet en halv Snes Aar i København dels som Malersvend dels og fornemmelig som Dekorator paa den kgl. Porcellansfabrik, et temmelig aandsfortærende Arbejde, der ikke stod meget over det ganske jævne Haandværk. Længslen efter at blive Kunstner havde i alle disse Aar været vaagen i ham — det var nærmest den, der havde drevet ham til København — han havde gaaet paa Akademiet, havde i sin Fritid gjort Landskabsstudier og endog faaet et Par Billeder antagne til Charlottenborg Udstillingen, men faa lagde Mærke til dem, og ingen købte dem, og nu stod han tilmed midt i den haardeste Kamp for Existensen; thi han havde lige giftet sig og altsaa paataget sig Forpligtelsen til at sørge ogsaa for en anden. Det saa mange Gange sort ud. Men der er i hans Naturel en lykkelig Evne til at lade hver Dag have nok i sin Plage og til at glemme Plagen, naar Dagen er omme, og derfor kilede han trøstigt løs paa Guldlinjerne og Blomsterdekorationerne ude paa Fabriken, og naar han syntes, at han i en Uge havde tjent nok til at kunne skulke et Par Dage i den næste, saa skulkede han og gik ned til Stadsgraven eller ud i Dyrehaven med Malerkasse og Studiebræt og satte sig til at male rigtige Træer paa Lærredet i Stedet for de stiliserede paa Porcellænet. Men saa kunde der ogsaa komme triste Tider med Sygdom i Hjemmet og Standsning i Arbejdet og tomme Lommer og større Krav, og saa sved det dobbelt, naar Kunstnerlysterne kom op i ham og revolterede mod hans Pligtfølelse over for det Hjem, han skulde sørge for.

Imidlertid døde hans Hustru efter faa Aars Ægteskab, og da han saaledes atter stod som

delvis fri Mand — han havde et Par Børn at sørge for — og fra forskellige Sider modtog opmuntrende Anerkendelse, bl. a. i 1875 en Udstillingspræmie for et af sine Billeder, tog han i 1877 Mod til sig og sagde helt Farvel til Fabrikken for udelukkende at hellige sig Kunsten. Blandt dem, der havde lagt Mærke til ham og fattet Interesse for hans kunstneriske Bestræbelser, var den knapt tre Aar ældre Otto Bache, som da for længst havde naat den høje kunstneriske Udvikling, der stillede ham i første Række af vore Malere. Han tog sig af Niss, lod ham saa at sige male under sit Tilsyn, vejlede ham og frigjorde ham. Thi det var først og fremmest Frigørelse, han trængte til; han skulde bort fra det pilne og minutiose, der var gaaet ham i Blodet under de mange Aar, han havde arbejdet paa Fabrikken, som dengang i sine Dekorationer af Porcellænet ikke havde Antydning af den kunstneriske Frihed, der nu udmærker dens snart verdensberømte Arbejder. Bache havde set rigtig paa Niss' tidligere Billeder; det var ikke kunstnerisk Evne og malerisk Syn, der manglede dem, men teknisk Udvikling og Frihed i Behandlingen. Under Baches Pleje skød Niss op som et kraftigt Skud, takket være al den Frodighed, der havde ligget bunden i ham, og i de nærmest følgende Aar malede han en Række Efteraarbilleder, der vakte en Del Opsigt og næsten alle fandt Købere. Dette animerede ham selvfølgelig, og i 1881 mødte han saa med sit første virkelig betydelige Arbejde, »Funkedammen ved Frederiksborg«, et middelstort Billede med et stemningsfuldt, men dystert Efterløvfalds-Motiv, hvor Naturen er i Lag med at synke hen i den dødlignende Vintersøvn; tunge Skyer har trukket deres Tæppe helt ned over Himlen og lader kun en lysende Stribe tilbage i Horisonten; bladløse Træer spejler de nøgne Grene i det brune Vand, en Forventningens Stillehed hersker overalt som i et Døds-kammer, hvor det sidste Suk snart vil blive draget. Niss havde faaet overordentlig meget af denne ejendommelige Stemning i sit Billede; ved det slog han igennem ogsaa hos det store Publikum; fra nu af var han kendt som en af dem, man ventede sig noget betydeligt af.

Han har ikke skuffet disse Forventninger. Aaret efter udstillede han her bl. a. det smukke store »Septemberdag i Dyrhaven« med en udmærket og virkningsfuld Gruppering af Træerne, og i Wien det endnu større »Efteraar«, for hvilket han fik Udstillingens Guldmedalje. Det var atter et ægte Nisses Motiv, stort og effektfuldt i Arrangementet. Midtpartiet i Billedet optages af en Gruppe prægtig formede Træer i Høstens brogede Dragt, der spejler sig i et lille Skovvand foran; ved Kanten af dette ligger en af Skovens Kæmper, fældet af Lynet eller af Stormen, splintret ved Roden og kastet til Siderne, saa at den halve Top ligger ude i Vandet. Der er en næsten dramatisk Virkning i dette Billede, der fremstiller Døds-scenen efter den rasende Kamp, som har staaet i Naturen. Somme vil maaske finde Motivet lidt for arrangeret, noget, man ellers ikke kan beskyldte Niss' Motiver for at være. Ofte er det en ren Farvestemning, der griber ham, og han kan da tage til Takke med saa tørre Linjemotiver som to Rækker Træstammer, der løber lige ind i Billedet, eller et Par store Husgavle ved en Landevej, men saa fylder han til Gengæld Rummet mellem Træstammerne med lysegule Kastanieblade, der drysser ned over Vejen, og klæder Straatagene med fugtig grønt Mos, saa at der staaet et Pust af Høstens fugtigmættede Luft ud fra Billedet.

Niss malede i alle disse Aar fortrinsvis Efteraarbilleder. Senere udduede han sit Omraade til Vinteren — et prægtigt Billede er saaledes »Tidlig Vinter«, der udstilledes 1885 — og i de sidste Aar har Havet draget ham. Atter her er det særlig de store eller fine Farvestemninger og Vekselspillet mellem Himmel og Hav, han søger at gengive, f. Eks. de lyse Aftener og Nætter ud over Søen. Det bedste Billede, han paa dette Felt har præsteret, har, saa vidt vi mindes, endnu ikke været udstillet her hjemme; det forestiller en Natstemning med enkelte store Skyer drivende over Dæmringslysningen i Horisonten, stille blaa-sort Vand i lette Dønninger og en høj dyb Himmel over. Hvor han vil søge hen fra Havet, skal vi lade usagt, men han er saa frodig og livlig en Natur og Lysten til at eksperimentere ligger ham saaledes i Blodet, at han næppe endnu har afstukket Grænserne for sit Omraade.

I sin personlige Fremtræden er Niss aaben og iagttagende. Han føler sig som Kunstner og

er stolt af at tilhøre Laget, men han saa helst, at Laget bestod af lutter hyggelige Mennesker som han selv. Han er langt mere aandsbeslægtet med de gemytlige gamle Kunstnere i Aagaards Stil end med de nervøse Sensitivister à la Hammershøj. Havde han levet for 50 Aar siden, havde han sikkert anlagt Datidens lange Kunstnerhaar, store Bulehat og flagrende Halstørklæde, som nu kun bæres af Akademielever og Fotografer med Kunstnerfornemmelser. Men i Kammeraternes Kreds er hans Væsen og Lader de traditionelle, det vil sige en Blanding af Formløshed og Stemningsfuldhed. Han giver ikke den ældre overlegne og ansete Kunstner over for de yngre — han er Kammerat med dem, enten de er dit eller dat, naar de blot hører til Laget. Derfor egner han sig til at være Leder i deres Kreds, selv om han ellers ikke er i Besiddelse af særlig repræsentative Talenter; han har dog den ganske vist i mange Tilfælde ubetalelige Evne at kunne tage en Situation uden at lade sig betage af den. Han tynges ikke af boglig Lærdom, men til Gengæld har Livet lært ham en hel Del; hvor meget han end har haft at kæmpe med i sin Ungdom, har han dog ikke mistet sin gode Tro til Livet og til Menneskene; han er bestandig lige fyldt med ungdommeligt Livsmød, og det kommer ikke mindst hans Kunst til gode.

Akbar.

Uden for sin Hule i Bjærgets Skygge sidder Murabiten, Eneboeren, og blunder. Hans Skæg er langt og graat som Bjærgets Sten, og hans Hud brun som Ørkenen omkring ham og furet og foldet som Sandet, naar Ørkenvinden er gaaet til Ro.

Det er midt paa Dagen og saa stille, som før alt levende skabtes. Sol og Sand og Bjærgets nøgne Væg gløder, og Luften flimrer som Stjærnernes Skin.

Ned over Bjærgene kommer Akbar, Prinsen, Nedims Søn. Krøget og træet søger han Fæste for sin nøgne Fod og famler sig frem som en blind og stemmer sin Ryg og sin flade Haand mod den hede, glatte Klippe. Han er mager som en Palme, hans Kinder er hule, og hans Hud forbrændt af Solen. Men hans Øjne er store og skinnende, og de lyser som dybe Brøndes Vand. Langsomt glider hans krumme Skygge hen over den solglødende Sten.

Saa naar han ned og slæber sig frem til den blundende Munk. Han taler til ham, og hans Stemme klager som Vindens Døn mellem Bjærgene.

Murabiten vaagner og ser op paa ham.

Hvorfra kommer du, og hvem er du, fremmede? spørger han.

— Jeg er Akbar, Prinsen, Nedims Søn. — Giv mig Vand! — Min Mund er en Ovn og min Tunge glødende Jærn! svarer den fremmede.

Murabiten rejser sig og gaar ind i Bjærgets Hule og bringer en Krukke, og Akbar, Prinsen, tømmer den langsomt.

— Hvor Skyggen her er mild og kølig, Skyggen, siger Akbar og fører kærtegnende Haanden frem og tilbage gennem Luften foran sig, — kølig som hendes Haar.

Murabiten.

Hvad søger du, og hvem taler du om?

Akbar.

— — alle Vegne er hun — —

Murabiten.

Allah forvirrer din Tale! Hvil dig, fremmede.

Akbar.

— — som det blege Vand, du gav mig at drikke, var hun, — det blege, blanke Vand — —

Murabiten ser længe paa ham. Saa siger han.

— Allah planter giftig Urt i Ørkenen for

den, som synder, og leder hans Fod, saa den stinges, og sulter hans Bug, til han æder Urtens Gift. — Hvad har du syndet?

Akbar.

Kender du Trøst for den, hvis Dage er som søvnløse Nætter — —

Ingen Urt har stukket min Fod. Hvor jeg traadte, bøjede sig de stikkende Torne, og den sultne Løve slikkede min Haand.

Murabiten.

Allah tilgive din Spot! Dit Sind er mørkt som Bjærgets Hule. Sig mig din Brøde.

Akbar.

Sandets Urt og Ørkenens Dyr saa, hvad du ikke ser — — Hvorfor spørger du mig?

Murabiten.

Mit Haar er vissent, Søn, og mine Aar mange. Visdommen blomstrer sent. Tal, Ørkenen er om os.

Akbar.

Alle Vegne er hun — mellem Bjærgene og i Ørkenen — — her — —

Murabiten.

Allah hører den, som græder. Lad din Tunge klage.

Akbar.

Se paa Solen. Hun var hvid som Solen. Og blaa som Himlen, naar de første Stjærner tændes, var hendes Øjne, og hendes Haar var lyst som gult Sand og gylden Silke — —

— Søn! siger Murabiten og griber om Akbars Haand, en vantro har kastet sin Skygge over din Sjæl.

Akbar.

— — hendes Lemmer var smidige som Vingerne paa Flodens Fugle, og hendes Sjæl var som Morgens Lys over Dalenes Dugg — —

Murabiten.

Hvorfor — sig mig det — hvorfor forlod du dit Harems Kamre og dine Havers Skygge. Hvad vil du her? Hvorfor gjorde du saa?

Akbar.

Mit Hus er tomt og mine Haver øde.

Murabiten.

Gud er stor! — Og den, din Tunge priser — —

Akbar.

Hendes Legeme er blegt som Maanen, og hendes Sjæl — —

Murabiten.

Gud er stor! — Tal!

Akbar.

Jeg har dræbt hende.

Murabiten.

Allahs Visdom er som Stjærnerne, der skinner i Natten, og hans Naade som Skyens Regn!

Akbar.

Min Tunges Ord og min Tales Lyd dræbte hende — langsomt — som Sandet suger en Kilde. Min Sjæl dræbte hendes. Jeg, Shakalen fra den øde Ørken, dræbte Luftens silkevingede Hejre.

Hendes Tale var som Solens Glans over de fjærne Bjærges hvide Sne, og hendes Haand let og blød som Flodens Vande over Bundens Græs. Og hun var min som Solen er Dagens, og mit Hjærte var hendes.

Og naar Aftenen kom, og Duerne kurrede omkring os, og Kameldriverne raabte i fjærne Gader, sad hun hos mig og fortalte om Frankernes Byer og om Lande langt borte. Og naar hun tav, saa hun paa mig. Og jeg kyssede hende og hængte Perler om hendes Hals. Men hendes Sjæl var borte i de Lande, hun talte om. Og hendes Øjne spurgte, om jeg ikke længtes som hun. Da var min Mund lukket og min Pande mørk, og min Arm laa fast om hendes Liv —

— til en Nat det sorte Mørke spejlede sig i Springvandets Kumme og Himlens Stjærner stod

tæt som gyldent Sand, da løstes min Tunge og talte Ord kolde som Dyndets Kryb og stikkende som Slangens Øje. Og hun lænede sit Hoved mod min Skulder og tav, og stille fulgte hun mig Dag og Nat, og fra hendes Læber lød Kærlighedens Ord. Men bag Mundens Smil græd de blege Drømme, og hendes Kind blev hvid som Kalk, og en Morgen, da Flodens Vande lysnede, var hendes Legem visnet og hendes Øjne graa som Stenen.

— Mangfoldige som Dalens Aks vokser Kvinderne! siger Murabiten. Allah læge din Sjæl og stryge Soten af dit Hjærte.

Akbar.

Min Sjæl er brudt som et Sværd, og Dagene, som gaar, huler mit Hjærte. Alle Vegne, hvor jeg vender mig, er hun — —

Jeg saa dem, Kvinderne — i Torvets Sol saa jeg dem — og mit Blod stærkede som Leret, og Sorgen var over mig. Igennem Byens Gader løb jeg, og jeg raabte hendes Navn, og jeg hviskede det og kaldte. Ind i mit Hus løb jeg, gennem Kamres og Ganges Skygge; men der var tomt som i en fremmeds Bolig, og mine Slaver, som saa mig, kastede sig ned. — Allah! Allah! raabte de og græd. Og ud langs Floden løb jeg, og de møtte Gribbe vaagnede mellem Klipperne og skreg —

Murabiten.

Søn af Nedim, bliv her i Bjærgets Hule, og lad dine Fødder hvile. Ørkenens Fred vil gøre din Sorg stille, og du vil atter vende tilbage til dine Heste og Salver, og Kvinderne vil synge for dig, og dine Dage blive milde.

Akbar.

Evig er jeg ene — ene levende. Hvad jeg ser, fylder mig med Død. Glemte af den døde, Allah lever jeg — —

Murabiten.

Ørkenens Sol brænde din Forstand, og Sandet visne din Fod. Daarens Tale flyder af din Mund!

— I Ørkenens Sand vil jeg skjule mit Ansigt, siger Akbar. I Ørkenens Sand vil jeg skjule mit Ansigt, til min Aande standser. — — Som hendes Læbers Kys brænder det hede Sand — —

Men til dig, siger han og ser paa Murabiten, til dig vil Mændene fra Staden komme og spørge dig om mig, og du skal pege paa Ørkenen, som er uden Grænser, og din Mund skal tale Sorgens jamrende Vanvid!

Saaledes taler han og flytter sin nøgne Fod ud i Ørkenens Sol, og over det gule Sand glider hans sorte Skygge.

Men foran Bjærgets Hule ligger Murabiten bøjet, og hans Stemme mumler Bøn paa Bøn.

Viggo Stuckenberg.

Jenny Lind i København.

Af Carl Behrens.

(Med Benyttelse af Scott Hollands og W. S. Rockstross Bog om Jenny Lind.)

Jenny Lind, den berømte »svenske Nattergal«, det 19de Aarhundredes største dramatiske Sangerinde, har besøgt København tre Gange.

Første Gang kom hun hertil paa et ganske kort Besøg i Juli 1840, da hun sammen med sin Fader rejste rundt paa Koncerttournée i Syd-sverige. Hun var paa dette Tidspunkt den unge lovende Sangerinde og Skuespillerinde, der som Agathe i »Jægerbruden« havde aabenbaret hele Dybden af sit Talent. Uden for sit Fødelands snævre Grænser var hun endnu ikke kendt. Hun skulde først til at tiltræde sin Pilegrimsfærd til den berømte Garcia i Paris for at erhverve det Kendskab til Sangkunstens Teknik, som hun endnu savnede. Hun modtog under dette Ophold Besøg af H. C. Andersen, hvem hun — efter hans eget Sigende — modtog »høfligt men dog fremmed, næsten koldt.«

Først under sit andet Besøg, i 1843, da

hendes Studier i Paris var afsluttede, kom Jenny Lind til at optræde i vor Hovedstad. Hun havde her en trofast Støtte i August Bournonville, hvis Hustru — en svensk Præstedatter — var hendes Veninde, og hun bode hos det elskværdige Ægtepar. Bournonville opfordrede hende indtrængende til at lade sig engagere til Gæst-optræden paa det kgl. Teater og saaledes om-sider give Hovedstadens kunstinteresserede Publikum Lejlighed til at beundre hendes »uovertræffelige Alice« i Meyerbeers Opera »Robert af Normandiet«. Han raadede hende til, at hun ufortrødent skulde synge Partiet paa Svensk, som det københavnske Publikum forstod lige saa fuldkomment som Dansk. Men skønt Jenny Lind blev modtagen med den største Velvilje af alle Teaterfolk, nærrede hun store Betæneligheder ved at optræde i en udenlandsk By, og disse uforstaaelige Betæneligheder vaagnede under hendes følgende Kunstnerbane til fornyet Liv hver Gang, hun skulde optræde for et fremmed Publikum. »Jeg bliver udpebet, jeg tør ikke«, sagde hun til Bournonville, og da hun havde set Fru Heiberg i »Ørknens Søn«, var hendes Beslutning taget. Hun bad — som Bournonville fortæller i sit Teaterliv — med Angestens Taarer om Fritagelse for at optræde paa en Scene, der raadede over et Geni af Fru Heibergs Rang.

Bournonville blev nu betænkelig. Han lovede at demtere Meddelelsen om hendes Gæstespil, men »nu fremtraadte »Kvinden«, thi da jeg begyndte at tvivle, blev hun bestemt«. Og hun sang to Gange — den 10. og 13. September — Alices Parti under enstemmig Jubel, og den 16. September gav hun en Koncert i Hotel d'Angleterres Sal. Hun fik i Danmark sit andet Fædreland, siger Bournonville, som beklager, at man ikke engagerede hende fast ved Teatret.

For Jenny Lind selv var hendes Optræden i København meget betydningsfuld. Det var den første udenlandske By, hvis kunstforstandige Publikum hun erobrede. I et Nu gik det op for hende, at hendes Virkefelt ikke var begrænset til Sverige alene, men tvært imod strakte sig saa vidt, som der overhovedet fandtes Mennesker med Øre for Sangkunst. Jenny Lind fornyede Bekendtskabet med H. C. Andersen — »hendes Broder« — og traf for første Gang sammen med Oehlenschläger, der sagde om hende: »Hun vilde være en Fremstillerinde for min Valborg,« samt med Maleren Anton Melbye og Thorvaldsen, der den Aften, han i Parkettet blev forestillet for hende af Andersen, bøjede sig ned og kyssede hendes Haand.

H. C. Andersen var som bekendt aldeles fortryllet af den unge Sangerinde. I »Mit Livs Æventyr« har han givet en begejstret Skildring af hende. Hendes Alice var for ham en ny Aabenbaring i Kunstens Verden, og de smaa svenske Folkeviser, som hun sang paa sin Koncert, udøvede i hendes geniale Gengivelse en sand Trolddomsmagt. København var ude af sig selv af Begejstring. En Aften, da Jenny Lind var i Besøg hos N. P. Nielsen, der bode i Frederiksberg Alle, bragte Studenterne hende et Fakkeltog og afsang Sange, forfattede af Andersen og Høedt. Som Tak sang hun et Par af sine Viser, og da hun havde sunget, saa Andersen hende »skynde sig hen i den mørkeste Krog og græde sit Hjærte ud: »Ja, ja!« sagde hun, »jeg skal arbejde, jeg skal stræbe! Jeg skal blive dygtigere end jeg er, til jeg atter kommer til København!«

I sit sædvanlige pompøse og noget svulstige Sprog fortæller Bournonville i en Skrivelse — affattet paa Fransk og dateret København den 19. September 1843 — en lille Hændelse, som han anser for typisk for den unge Kunstnerinde. Vi anfører følgende:

»Jeg havde en Ven, som, elsket af sin Familie og af en ung, elskværdig og skøn Hustru, kunde glæde sig ved alt, hvad Velstand, Almenhedens Agtelse og en udviklet Kunstsans kunde give ham. En svær Sygdom førte ham til Gravens Rand. Men Gud reddede ham! — Han laa endnu svag og bleg paa sit Leje, da Rygtet om den Henrykkelse, Jenny Lind havde vakt i København, naade hans Sygeværelse og vakte stor Sorg hos den unge Hustru, som i saa høj Grad havde ønsket, at hendes Mand skulde kunne glæde sig over denne Sangerindes beundringsværdige Talent. Da Jenny hørte, hvad hun ønskede, tilbød hun at komme og synge for den syge; og midt under sine største Triumfer, da saa vel de kongelige som Hovedstadens øvrige

Indvaanere med Uro spurgte sig selv, om hun skulde blive hos dem blot en Dag længere, da fik hun Tid til med sin milde Stemme at glæde et ungt Ægtepars Hjærter. Det var Søndag den 16. September 1843, just da Templets Klokker lød til Skaberens Pris — at Jenny, uden fremmede Vidner, uden at ville vække Opsigt, udøvede denne Kærlighedsgerning; og Mozart og Mathilde Waage-Petersens Taknemlighedstaarer var det Vand, i hvilket hun døbttes med Navnet »Engel«. — Den Sindsbevægelse og den Glæde, hun havde vakt ved sit Besøg, paaskyndede min Vens Helbredelse.

Gud velsigne Jenny Lind!

Maatte hun modtage sin Belønning for denne Godhed, hvis hun selv engang bliver Hustru.

Hvis Gud skænker hende Børn, lad dem da af disse Ord erfare dette ædle Træk i deres Moders Liv.«

Saa rejste Jenny Lind tilbage til Sverige, efter at have tilendebragt sit første Gæstespil i et fremmed Land. Hun genoptog sin Koncert-tournée i Sverige, som hun havde afbrudt for at drage til København. Hun ankom til Westervik den 23. September og traf sammen med sine Venner, Sangeren Günther og Komponisten Josephson, som i sine Optegnelser skriver: »Det glædede mig meget at se hende igen efter den straalende Triumf i København. Hendes naturlige Fordringsløshed havde intet tabt ved dette ny Held.«

I Efteraaret 1845 meldte Jenny Lind paa ny sin Ankomst, og hun blev ventet med Længsel. Hun kom fra Berlin, hvor hun havde vundet kolossale Sejre og lagt Grunden til sin evropæiske Berømmelse. Stor var Bestyrelsen i vor gode Stad, da hun ikke kom den Dag, hun havde bebudet (den 24. Sept.). Den daværende preussiske Gesandt i København Schooltz von Schrodter sendte i den Anledning i et Brev følgende Meddelelse til Grev von Redern, Intendanten for Hofkapellet i Berlin:

»Deres Excellence!

Dagens fejrede Heltinde, Frk. Jenny Lind ventedes hertil igaar med den Postdamper, som skulde komme fra Hamburg. En utallig Skare af hendes Beundrere stod og ventede paa Toldboden; der var ingen Mangel paa Kranse og Blomster; Digteren Andersen havde skrevet et smukt »Velkommen«, men, ak, det hele blev til intet. I Stedet for Sangerinden kom et Brev med Undskyldning, som tilintetgjorde ethvert Haab om at faa hende at se her. . .«

Jenny Lind kom imidlertid alligevel — en af de følgende Dage — tog ligesom sidst Ophold hos Bournonvilles og optraadte allerede den 28. September paa det kgl. Teater som Norma i Bellinis Opera af samme Navn. Hendes pragtfulde Udførelse af Sangen »Casta diva« vakte sand Furor. Efter første Akt blev hun fremkaldt under stormende Jubel og en mægtig Blomsterregn, og da hun efter Forestillingen kørte hjem, hilsendes hun med Hurraraab.

Folk strømmede til Teatret og sloges formelig om Pladserne de faa Gange, hun sang. I Tidsrummet fra den 28. September til den 16. Oktober optraadte hun tre Gange som Norma og to Gange som Regimentets Datter samt gav fire Koncerter. Af Teatret modtog hun et Honorar paa 200 Rigsdaler for hver Forestilling.

Overskudet af hendes tredje Koncert den 10. Oktober, der fandt Sted paa Hofteatret, medens de andre blev givne dels i Hotel d'Angleterres Sal, dels i Kristiansborg Slots Ridehus, tilfaldt Foreningen til forsømte Børns Frelse. Af Hensyn til det velgørende Øjemed havde hun fordoblet Priserne og sang — »det er dog dejligt, at jeg saaledes kan synge«, sagde hun efter Koncerten til Andersen — Scenen af »Jægerbruden« og »Lucia di Lammermoor«. Fra Foreningens Bestyrelse modtog hun den følgende Dag en i varme Udtryk affattet Takadresse, hvori det bl. a. hed: »Naar De forlader Danmark, fører De med Dem Bevidstheden om at have reddet fra Forbrydelsen mangt et Barn, som nu gennem Deres virksomme Barmhjertighed skal opdrages til et nyttigt og dydigt Liv, hvis Velsignelse skal følge Dem overalt.« Dette var det første Led i en lang Række lignende Koncerter, som satte Jenny Lind i Stand til at udføre et storslaaet Arbejde i Velgørenhedens Tjeneste.

Til sin Veninde, den bekendte tyske Forfatterinde Fru Birch-Pfeiffer, skriver Jenny Lind den 14. Oktober:

»Aa, Menneskene ere her mer end sædvanlig

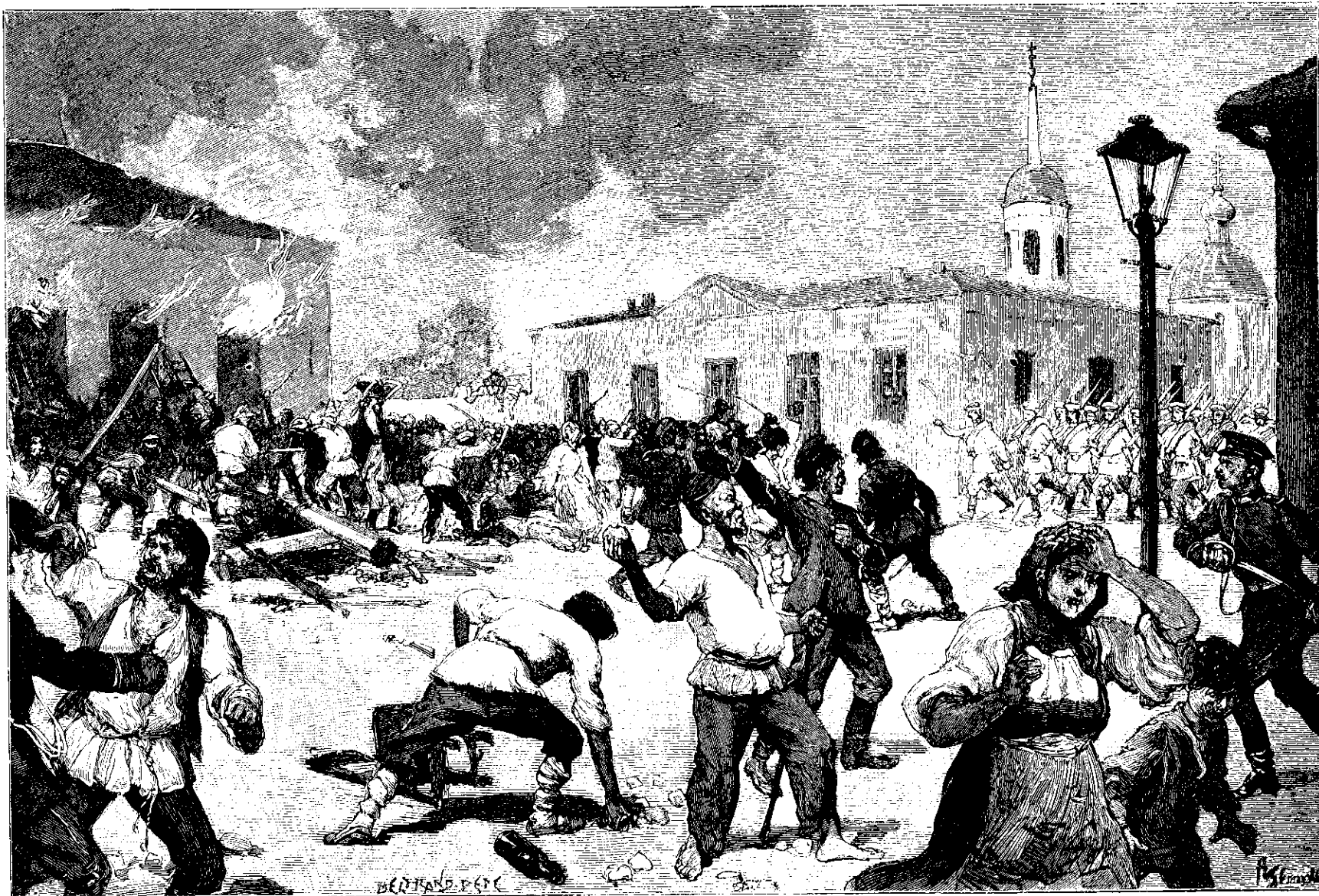

Sir C. Euan Smith senderriver Handelstraktat-Forslaget for Øjnene af Storveziren i Fez.

Storveziren anmoder i Tanger Sir C. Euan Smith om at gænaabne Forhandlingerne.

Den engelsk-marokkanske Konflikt.

Koleraen i Rusland: En Folkehob ødelægger Hospitalet i Saratow.

gode imod mig. Damerne i Koret have dekoreret mit Værelse saa smukt, og hele Orkestret og Koret have været saa venlige. Paa min Fødselsdag (hun var født den 6. Oktober 1820) bragte de mig et Vivat og en Senerade. Ja, jeg er aldeles som hjemme her. Men Vejret har været forfærdelig daarligt; det har stormet saaledes, at jeg hidtil ikke har povet mig ud paa nogen Sørejse, thi mange Fartøjer er gaaet tabt. Da jeg imidlertid skal give Koncerter her for 4000 Mennesker — man har nemlig et saa stort Lokale her — er jeg bleven her nogle Dage endnu. Men des værre har jeg paadraget mig en stærk Forkølelse og maatte i Forgaars indstille Forestillingen. Jeg føler mig saa mat, at jeg kun kan synge paa min Afskedsconcert.»

Opholdet i København var alligevel meget behageligt for den unge Kunstnerinde, og hun saa altid tilbage paa det med inderlig Glæde. Saa sent som den 11. Juni 1877 skriver hun fra London til sin gamle Veninde Fru Bournonville: »Jeg skal aldrig glemme den Glæde, med hvilken jeg sang i København, thi jeg har aldrig truffet saa dannede Kunstnere som den Gang.«

Ligesom under sit Ophold i 1843 omgikkes hun fremragende Forfattere og Kunstnere. Hendes Venner overrakte hende et Album med forskellige literære og kunstneriske Bidrag. H. C. Andersen skrev et Digt deri, dateret København den 12. Oktober 1845«. Det lyder saaledes:

Jenny Lind.

Folkesangen har en Verden inde,
du har kaldt den frem til Liv paany;
Sangens Muse kom, en nordisk Kvinde,
Snillet selv og dog som Barnet bly.

Selv du ej din bedste Vnde kender,
Sjælens Renhed ubevidst udtalt;
hellig for din Kunst dit Hjærte brænder,
Gud er dig dog Stjærnen overalt.

I Krystalskaal Nektardrikken bydes,
Norden har ved dig en Stjærne mer.
Ved din Sang vi lutres, røres, frydes.
Gud med dig! — Hans bedste Villie sker!
Med broderligt Sind
H. C. Andersen.

Maleren Anton Melbyes Bidrag var en Radering, der forestillede en Postdamper, omgivet af Skibene i Havnen. Musikken repræsenteredes af Niels W. Gade. Gehejmekonferensraad Jonas Colten skrev et Digt, Oehlenschläger hele to, af hvilke det ene: »Philomele« er lige saa langt som kedeligt og dertil smagløst i de poetiske Lignelser. Det andet, »Melpomene og Thalia«, er dateret København den 21. Oktober 1845 og lyder saaledes:

»Thalia stred med Melpomene
om første Rang paa Digterscene.
Apollo skulde fælde Dom.

I Strid de hidsigt til ham kom.
Sangguden i det Musamøde,
som ingen af dem vilde støde,
ved Harpen hilste dem og lo.
At begge vandt og ingen tabte,
til Jenny Lind han dem omskabte.
I hende se vi begge to.«

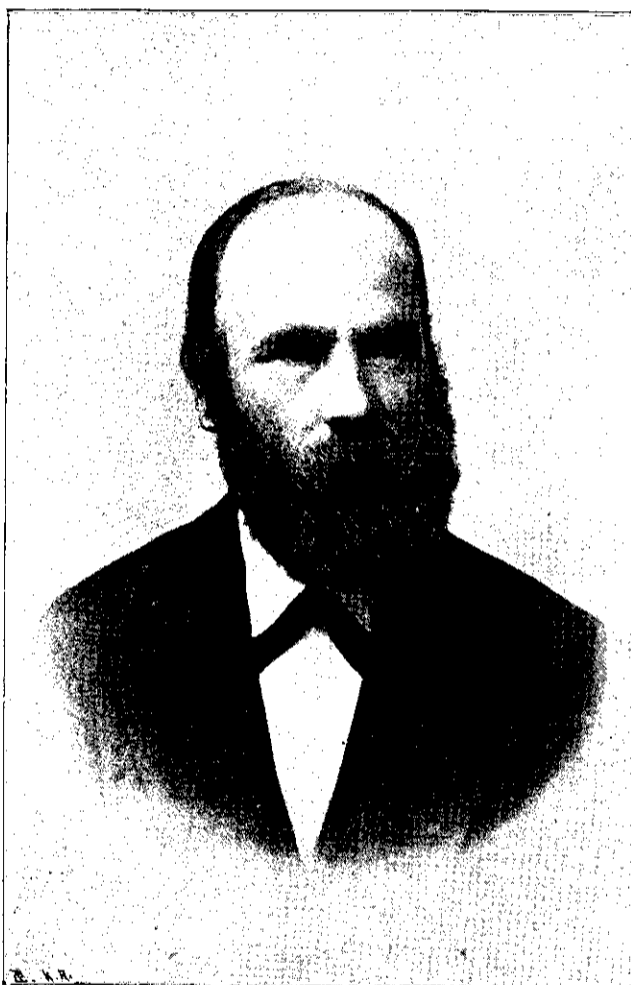
En Kreds af hendes Venner — deriblandt Ægteparrene Bournonville og Waage-Petersen — overrakte hende et Maleri, malet af Blomstermaleren Prof. Jensen og forestillende en Krans af hvide Roser. Hun bevarede det omhyggeligt som et Minde om disse lykkelige Dage i sine københavnske Venners Minde, og det ejes nu af hendes Datter.

Jenny Lind tog Afsked med sine Venner ved en Middag, hun gav i Hotel Royal, ved hvilken Lejlighed hun overrakte Bournonville et Sølvbæger med Inskription, der i Følge Andersens Fortælling lød saaledes: »Til Balletmester Bournonville, der har vist sig som en Fader imod mig i Danmark, mit andet Fædreland.« Bournonville svarede til Tak, at enhver Dansk

nu vilde ønske at være hans Barn for at kunne blive Jenny Linds Broder. Men Jenny Lind mente rigtignok, at det blev for mange Brødre at have. Nej, hun vilde kun have en, og det skulde være Andersen, og saa drak hun Broderskaal med ham i brusende Champagne.

Faa Dage efter rejste hun, efterladende et dybt Savn og et uforglemmeligt Minde i alle Hjærter. I de Aar, hun endnu betraadte Scenen, vandt hun Berømmelse i Evropa som ingen anden Sangerinde hverken før eller siden.

Hun kom aldrig mere til at optræde i vor Hovedstad, men de københavnske Jenny Lind-Dage i Aarene 1843 og 1845 lyser endnu i Mindets fulde Glans for ikke faa af den ældre Slægt.

Folkesagnsamleren Evald Tang Kristensen.

Evald Tang Kristensen.

Af den store Skat af folkelig Digtning og Tro, som vore Fædre har efterladt os, var der, indtil for omtrent en Menneskealder siden, kun forholdsvis lidt bevaret i trykte Samlinger. Anders Sørensen Vedel havde vel allerede 1591 udgivet en Samling af 100 gamle danske Viser, hvilken Peder Syv senere øgede med 100 til. Men indtil vort eget Aarhundrede var det dog kun en ringe Del af Middelalderens ejendommelige lyriske og episke Poesi, vi havde faaet reddet fra Undergang. I indeværende Aarhundrede fremstod imidlertid flere ansete Mænd, der nærede baade Kærlighed til Sagen og sad inde med nogen Kyndighed til Folkedigtningen (Abrahamson, Nyerup, Rahbek), saa Samlingerne udvidedes og forbedredes. Siden kom flere Samlere til, og man vendte sig nu ogsaa til Sagnene (Thiele), Æventyrene (S. Grundtvig) og Ordsprogene (Mau). Ja, i de sidste to Decennier har der endog været

samlet med en vis febrilsk Iver, der dog finder sin naturlige Forklaring i den Frygt, man med Rette nærede for, at de sidste gamle Bærere af Traditionerne skulde dø ud og Kilderne derved stoppes for bestandig.

Men det er ogsaa efterhaanden gaaet op for den almindelige Bevidsthed, at Folkeminde-Samlerne har deres uomtvistelige Betydning baade i national og videnskabelig Henseende som væsentlige og vigtige Bidrag til Kulturhistorien. I forreste Række af de nyere Samlere og Bearbejdere maa nævnes Svend Grundtvig, der har uvurderlige Fortjenester af vor gamle Folkedigtning og tillige er den eneste, der har behandlet Samlingerne ud fra et videnskabeligt Grundlag. Som Samler kan han imidlertid ikke maale sig med Evald Tang Kristensen. Svend Grundtvig var ikke Førstehaands-Samler og kom i det hele langt lettere til sit Stof end hans jyske Værkfælle. Grundtvig sad hjemme i København og udstedte Opraab til at sende ham, hvad man kunde faa samlet. Derved kom han Tid efter anden i Besiddelse af et be-

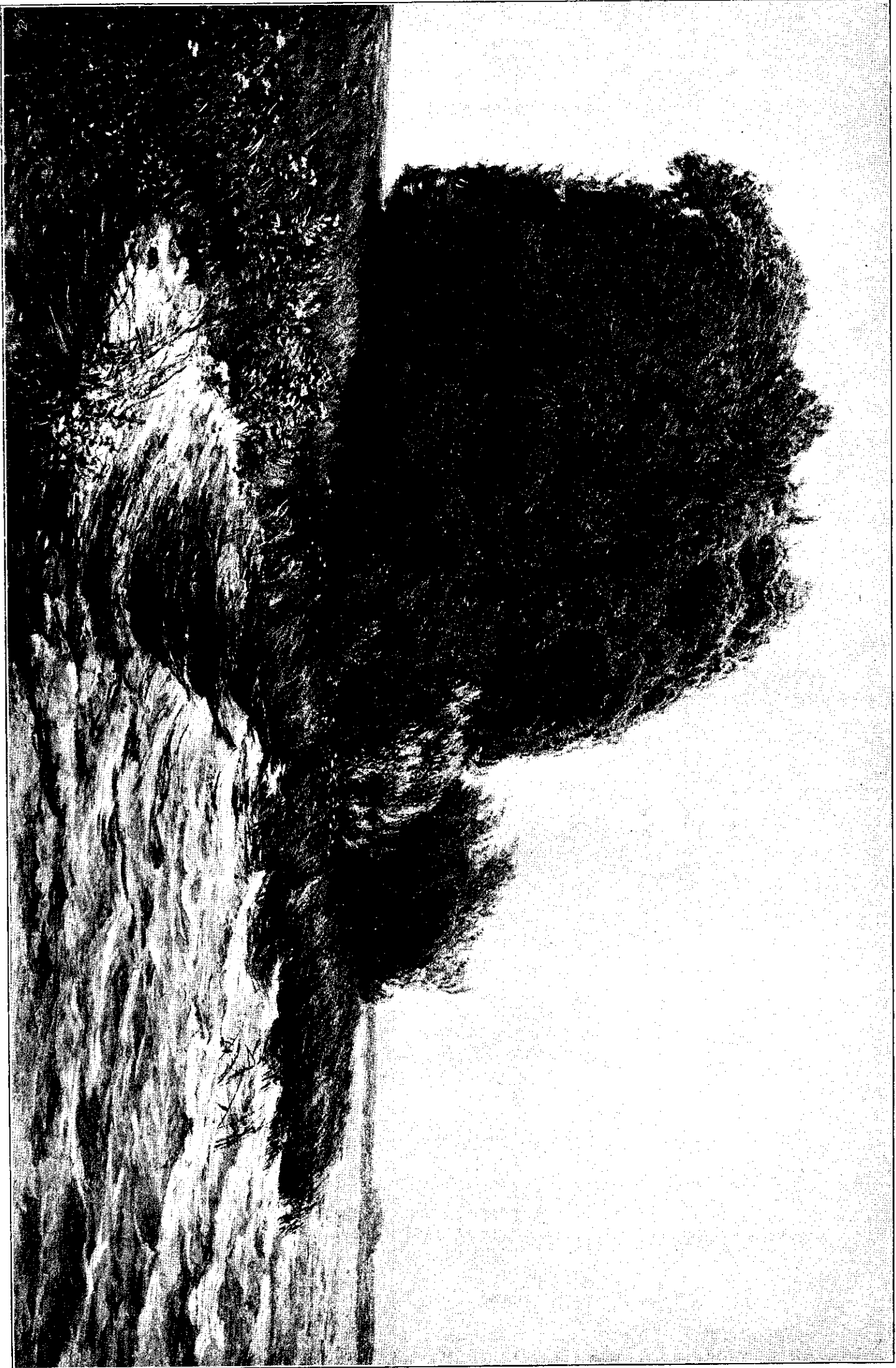
tydeligt Materiale, som han saa med stor Kyndighed sigtede og bearbejdede. E. T. Kristensen har i Modsætning hertil selv opsøgt sit Stof hos de mundtlige Fortællere rundt om i Jyllands forskellige Egne, ofte under de ugunstigste Forhold.

Evald Tang Kristensen er født den 24. Januar 1843 og er Søn af en jysk Landsbyskolelærer, der nedstammede fra en Slægt af jævne Almuesfolk. Drengen blev opkaldt efter sin Faders Velgører, Justitsraad Tang til Nørre Vosborg. Det var ikke nogen lys eller lykkelig Barndom, han tilbragte. Allerede i sit tredje Aar mistede han sin Fader, og de nærmest paafølgende Aar henrandt under yderst trykkende Forhold. Siden giftede Moderen sig anden Gang med en Lærer, der lige havde faaet et lille Embede i Ø. Dette skaffede dog ikke Drengen lykkeligere Livsvilkaar. Vel begyndte nu hans Skolegang, men hans egentlige Bestilling var at passe sine mindre Halvsøskende og Kreaturerne. Disse sidste vogtede han mest i de store Kærstrækninger mellem Ø og Ørum, hvor de gik løse omkring. Opdragelsen i Hjemmet var yderst streng, og en vedvarende Sygelighed gjorde ham yderligere forkuet og forknyt, saa han tidlig førte et indesluttet Liv og næsten blev menneskesky. Ensomheden ude mellem de store, mørke Hedebakker med deres tungsindige Stillehed bragte ham til at vende Blikket indad, han tænkte mere, end han talte, blev alvorlig og aparte — og saaledes er han endnu.

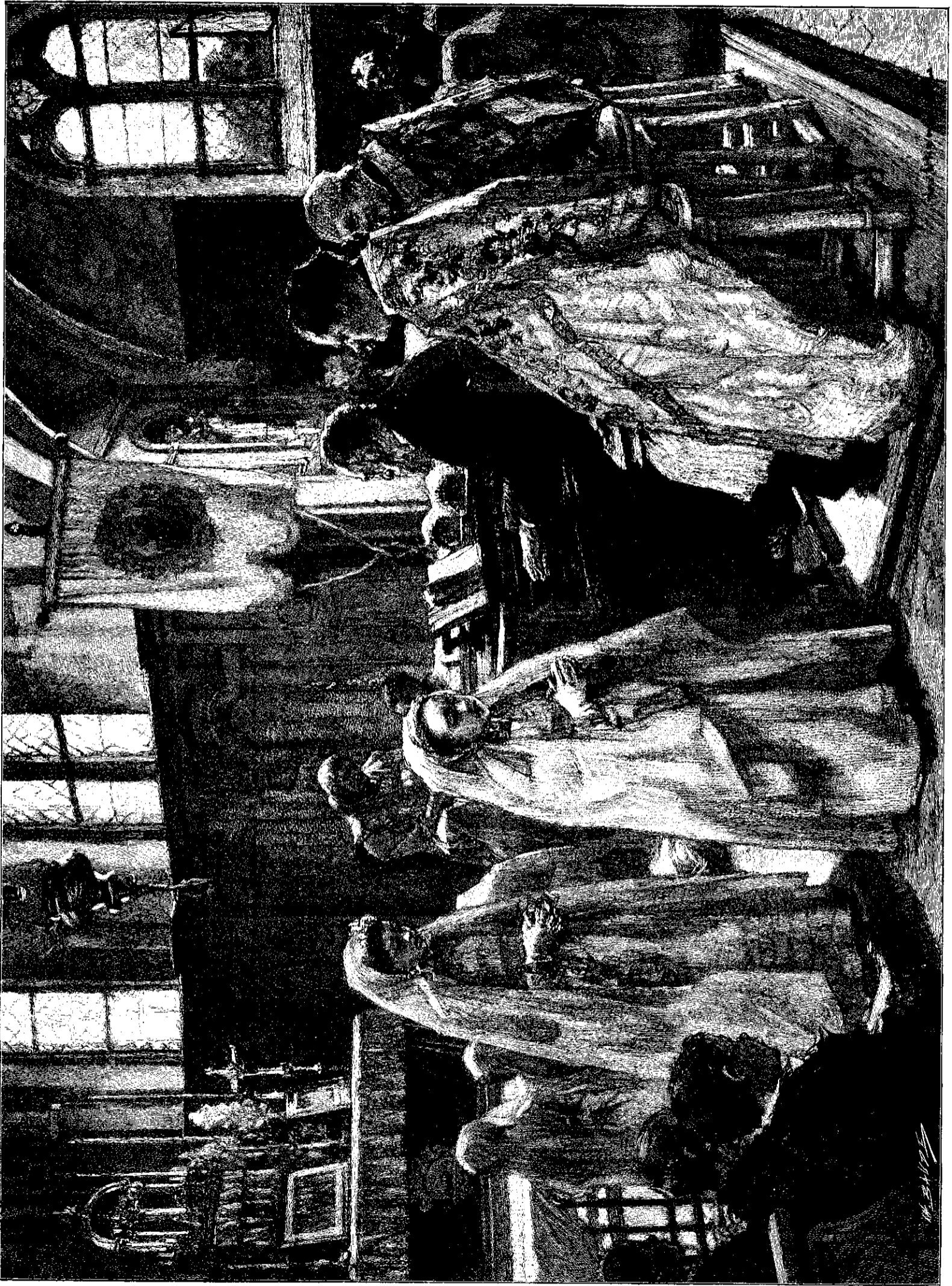
Efter Konfirmationen — Forældrene var da flyttede til Brandstrup — skulde han til at bryde sig en Livsbane. Heldigvis fandt han i Stedets Præst,

Halvorsen, en kærlig og hjælpsom Støtte og nød i nogen Tid godt af denne Mands Undervisning, stiftede Bekendtskab med Sprog og Matematik, Geografi og Historie, ligesom han grundig og flittig blev øvet i Stilskrivning, hvad der siden blev af stor Betydning for ham, da han betraadte Forfatterbanen. Præsten vilde, at han skulde studere, og selv havde han da ogsaa stor Lyst til at blive Læge; men efter Stefaderens Ønske bestemte han sig til at gaa Lærervejen og kom i 1858 paa Lyngby Seminarium, hvorfra han dimitteredes 1861. Undervisningen her tilfredsstillede ham ikke videre, og ingen af Lærerne fik Spor af Indflydelse paa ham.

Han begyndte nu sin Gerning, hvortil han vel næppe har medbragt nogen særlig Lyst, og arbejdede i mange Aar under lidet gunstige økonomiske Forhold. Først var han en Tid Lærer i Husby ude ved Vesterhavet, hvor imidlertid de storartede Naturforhold øvede en stærk Indflydelse paa ham. I Hjelstrup ved Randers havde han 180 Rdlr. i Løn om Aaret og maatte desaaarsag bo alene, da han ikke havde Raad til at

Blastvej. Efter Thorvald Niss' Maleri paa Fornarsudstillingen.

Den første Nadvergang i en fransk Landsbykirke. Efter Lhermittes Maleri

holde Husholderske. Her fik han imidlertid Lejlighed til at arbejde videre paa sin egen Uddannelse og afskrev bl. a. en Mængde trykte Viser med tilhørende Melodier i 12 tykke Bind, hvorved Grunden lagdes til hans betydelige Kendskab til Folkevisedigtningen. I 1866 forflyttedes han til Gjellerup ved Herning. Senere har han i en Del Aar været Lærer i Brandstrup ved Rødkær.

Naar man kender noget til det enestaaende og betydningsfulde Arbejde, Evald Tang Kristensen har udført paa Folkeminde-Samlingens Omraade, skulde man antage, at han lige fra Barneaarene af maatte være bleven særlig paavirket i den Retning, der blev bestemmende for hans Liv. Men intet mindre. Hans Hjem var fuldstændig blottet for Poesi og nærrede ikke Spor af Sans for gamle Minder. Det var først i Gjellerup, at disse traadte ham lyslevende i Møde. Det var nu meget heldigt, at han kom til at begynde sin Samlervirksomhed i det sagn- og sangrige Hammerum Herred, der jo har ydet et ualmindelig rigt Tilskud til vore Samlinger. Her i den egentlige jyske »Bindeegn« har de gamle naive Overleveringer holdt sig længere end andetsteds, fordi de barnlige Forestillinger fra mere primitive Tidsperioder udmærket forstodes og skattedes af disse Mennesker, der, upaavirkede af Kulturstrømme udefra, selv var barnlige i Sind og Tanke.

Det var i 1868, at Tang Kristensen ret tog fat paa Samlingen, gaende lige til Grundkilderne: de gamle Mænd og Kvinder af Folkets jævne, ja hyppig fattigste Lag. Men der hører en særegen Evne til at faa Folk til at lukke op for »det gamle Guld«. Kristensen besidder denne lykkelige Gave som ingen anden, skønt han ingenlunde er veltalende. Han har været i Besiddelse af den fornødne Energi, har haft det aldeles nødvendige Kendskab til de forskellige Dialekter, var musikalsk anlagt og forstod at føre i Pennen, hvad de mundtlige Fortællere gengav, uden at udviske det enkeltes Ejendommelighed; og endelig har han kunnet lide og døje ondt paa sine mange Rejser. Men hans Værk har ogsaa været kronet med et enestaaende Held. Han har i de forløbne 24 Aar gjort en sjælden rig Høst af lidet eller slet ikke kendte Viser og Toner, Æventyr og Sagn, overtroiske Forestillinger, Gaader, Ordsprog o. s. v. Intet andet Land kan fra en enkelt Provins opvise et Arbejde af Omfang som Evald Tang Kristensens »Jyske Folkeminder«, der for øvrigt endnu er langt fra at være afsluttede. Og han er i Ordets bedste Forstand en Førstehaands-Samler. Milevidt har han vandret om i Jyllands forskellige Egne, mest syd for Limfjorden, strejft om paa de store uvejsomme Heder, vadet med Livsfare gennem overskyllede Enge og Moser og er mangen Gang vendt hjem i forfrossen og forkommen Tilstand.

Man gør sig vanskelig nogen Forestilling om, hvilke Opofrelser et slikt Samlerliv kræver. Kniv og Gaffel, lidt Te og Sukker har han selv ført med sig; kunde han saa faa lidt kogte Kartofler til eller lign., maatte han være fornøjet. Mangen Nat har han maattet ligge i de fattige og usle Rønner paa Heden, ofte kun paa en Bænk eller paa Gulvet, opgivende enhver Fordring til Velvære. Det vilde ogsaa kun lidet nytte at stille saadanne Fordringer til den Klasse af Befolkningen, fra hvilken han fortrinvis har hentet Hovedmassen af sit Stof. Her gælder det først og fremmest om at vække Tillid og Fortrolighed og at tage til Takke med, hvad Huset formaar. Men for en 15--20 Aar siden lod de jyske Hedebytter adskilligt tilbage at ønske i Retning af baade Orden og Renlighed, saa man maa ikke undres over, at den flittige Samler ofte vendte hjem i en noget medtaget Tilstand og med et lidet behageligt »Følge«. Tit nød han dog en rørende Gæstfrihed hos disse fattige Mennesker, hvis sure Brød smagte ubehageligt, og hvis Kaffe var udrikkelig. Et Sted bredte endog Konen en af sin Mands Skjorter som Dug paa Bordet, for rigtig at gøre Stads af ham.

Der er noget aeventyrligt ved et saadant Liv, og mange mærkelige Episoder kan han fortælle fra sin Vandretid. Somme Steder blev han antaget for en Landstryger og truet med Sognefogden, andre Steder trode man, at han var Mormonpræst, og skældte ham Huden fuld; eller man opfordrede ham til at prædike, da man mente, han var Indre-Missionær. Ofte er disse Rejser dog ogsaa blevne ham en rig Kilde til Glæde og Udbytte, ligesom de har givet ham

megen Livserfaring og stor psykologisk Skarpsindighed. Han har tit gjort interessante Kig ind i Menneskenes lønlige Sjælekroge, og han er mangen Gang trængt dybere ind end nogen Sjælesørger.

Der foreligger nu over en halv Snes store Samlinger fra hans Haand under Fællestittlen: »Jyske Folkeminder«. 1871 udkom den første: »Jyske Folkeviser og Toner«, der indeholder mange interessante Enkeltheder; 1876 fulgte en Fortsættelse: »Gamle jyske Folkeviser«, og samme Aar kom »Jyske Folkesagn«. 1880 kom et nyt Bind »Sagn fra Jylland« og endelig 1881 »Æventyr fra Jylland«, der indeholder mange ejendommelige og sælsomme Æventyr, som fortjente en større Udbredelse, end de har faaet. 1883 fulgte saa »Sagn og Overtro fra Jylland«, der er meget værdifuld og bl. a. indeholder en trykt Kunstbog (Cyprianus), der er en ren Guldgrube. 1884 udsendtes »Æventyr fra Jylland«, 2den Saml., der bl. a. indeholder det morsomme Æventyr om »Gamle Moster«, men som dog næppe kan maale sig med 1ste Samling, der helt igennem er af større Lødighed. Den overvældende Mængde af Overtro, han efterhaanden havde samlet, og som det store Bind i 1883 kun gav en Prøve paa, ordnedes og offentliggjordes i to ny Bind »Sagn og Overtro fra Jylland«, 1887—88; Aaret efter udgav han »100 gamle jyske Folkeviser«, og endelig i 1891 den fjerde Visesamling »Gamle Viser i Folkemunde«, der ogsaa giver en Prøve paa Folkevisens Efterklang i de nyere Bondeviser; den bringer tillige en indholdsrig og læseværdig »Efterskrift«. Endvidere foreligger fra hans Haand det store Værk: »Danske Ordsprog og Mundheld, 1890, et historisk Skrift »Herregaarden Lerckenfeldts ældre Historie«, 1890, »Øen Anholt i Sagn og Sæd«, 1891, »Øen Holmsland og dens Klit«, 1891, samt »Det danske Almuelev«, 1ste Afd., 1891, hvilket vil blive fortsat og komme til at omfatte en c. 60—70 Ark!

Fra 1884—89 redigerede han Tidsskriftet »Skattegraveren«, der er et fortrinligt Magazin for kulturhistoriske Forskere. Det udgaves af »Folkemindesamfundet«, for hvilket han ogsaa udgav »Danske Folkeæventyr, 1884, og »Efterslet til Skattegraveren«, 1890. Foruden nogle mindre Smaaskrifter har han sammen med Pastor M. A. S. Lund udgivet: »St. St. Blichers Liv og Gerning«, 1882, men dernæst har dette energiske Flidsmenneske, foruden sin Gerning i Skolens Tjeneste, faaet Tid til at skrive i en Mængde Blade og Tidsskrifter, Almanakker o. s. v. Der er noget ejendommeligt beskrivende og malende hans Stil, hvorpaa han særlig har givet Prøve i den udmærkede Artikel »Fra Heden« i Pragtværket »Danmark«.

Der bestod et venskabeligt Forhold mellem Kristensen og Prof. Svend Grundtvig, lige til dennes Død; de førte en ret livlig Brevveksling, og Grundtvig hjalp ogsaa Kristensen til at faa det første Bind Viser trykt, med Understøttelse af Selsk. til den danske Literaturs Fremme, ligesom han skaffede ham en Pengenhjælp fra Justitsraad F. S. Bang, samt en Rejseunderstøttelse. Ellers har Kristensen ikke høstet Guld ved sin Forfattervirksomhed, thi, skønt de fleste af hans Samlinger er udkomne med offentlig Understøttelse, har de dog alle bragt ham pekuniært Tab, da de kun har fundet en ringe Afsætning.

Alle hans Bøger er mer eller mindre interessante; men Samlingerne er ikke særlig ordnede eller naturligt grupperede; at voje, vrage og sigte er foreløbig ikke hans Sag. Han giver, hvad han har hørt, og det med stor Troskab baade mod Overleveringen og Fortællerne. Men netop dette er i manges Øjne paa en Gang hans Styrke og hans Svaghed. Han har et fint Øre for Traditionernes Afskygninger, et fortrinligt Kendskab til det jyske Sprogs Ejendommeligheder, især det vestjyske, og han fortæller godt og nøjagtig; skønt det hele ser uhyre simpelt ud, er der dog ofte udfoldet en ikke ringe Kunst netop i Fortællemaaden.

Ved Kultusministeriets Velvilje har Kristensen i nogle Aar nydt en ret god Statsunderstøttelse, og endelig har han nylig ved Rigsdagens Mellemkomst kunnet opgive sit Lærerembede, som han siden 1888 havde ladet bestyre af en anden. Han omgaaes fremdeles med dristige Planer for fremtidig Produktion, og han vil aabenbart nu, da han bedre kan arbejde i Ro, med sin uhyre

Energi og Arbejdsevne skænke os mange store Samlinger, bl. a. en mægtig Sagnsamling, hvoraf de 25 Ark er trykte, men som bliver paa 150 Ark!

Evald Tang Kristensen er lille af Vækst, noget foroverbøjet og tung i Bevægelser; men i Øjet er der et Blink, som tyder paa et bredt og ægte dansk Lune, hvad han ogsaa besidder. Jeg har tidligere udtalt det andetsteds, men vil gentage det her: »Der er noget baade af Trakfugle- og Sangfuglenaturen i ham; friest er han paa Hedens store, aabne Vidder, gladest, naar en god Fortæller oplader for ham »det gamle Guld.« Han er Romantiker, en poetisk Natur, og selv et Stykke af en Digter. Hans Pen ejer baade Glød og Lidenskab, men Taler er han derimod ikke, og han er snart slaaet i en Debat. Men han er i alt en Mand, der siger sin Mening rent ud og bryder sig kun lidt om Folks Domme, og han er besjælet af en inderlig Kærlighed til sit Folk og sit Land.«

Anton Andersen.

Paa Rejse i Godthaabsfjorden.

Af A. Ibsen.

(Sluttet.)

Det var første Gang, jeg rode i Konebaad, og sandt at sige følte jeg mig i Begyndelsen ikke videre hyggelig til Mode i denne tynde Skindbaad, gennem hvis Sider man tydelig kunde se det grønne Vand. Ligesom Kajaken bestaar den af et Skelet af Fyrretræsspant overtrukket med Sælskind. I Bunden ligger nogle tynde Brædder. Det er fladbundede, meget rummelige Baade, lette at slæbe i Land, naar man lægger bi til Natten eller ikke kan komme videre for Uvejre eller Is, og lette at reparere, naar det uhyggelige Tilfælde indtræder, at der gaar Hul paa den. En Klump Spæk stikkes da i Hullet, og man venter saa med den grundigere Reparation, til Lejlighed gives dertil. Aarerne er korte og Aarebladet bredt som en Spade. Er der Medvind, rejses en lille spinkel Mast helt forude med et lille Latinersejl, hvormed en saadan Baad plat for Vejret kan skyde en betydelig Fart.

Mine Grønlanderinder var i et straalende Humør paa denne Tur. De store, tunge Slupper holder de ikke af at ro; de bliver trætte af at haandtere de lange og tunge Aarer, det skal desuden gaa saa alvorligt og sømandsmæssigt til i disse fremmede Fartøjer, og det er ikke noget for dem. Nej, i en Konebaad er Rejsen anderledes fornøjelig; saa har de Lov til at sludre og le og ro, ganske som de ønsker. Det gjorde de saamænd ogsaa her; og deres Roning vilde have bragt en Sportsmand paa Rovæsenets Omraade til Fortvivlelse.

Smaa raske Snuptag saa taalig i Takt; saa fangede en af dem en Ugle og sendte et Sprøjt af Vand ind over os bag i Baaden, saa hakkede de lidt i det med et Aareblad i Luften, mens et andet sattes i Vandet, kom atter i Takt og holdt den en Stund; fik saa Øje paa noget et eller andet Sted, der interesserede dem, glemte at ro et Øjeblik, indtil Styreeren brummende fik dem i Trit igen. Jo lilligere Passiaren gik, des hidsigere tog de fat. Sveden løb ned ad Kinderne, og ofte maatte Kedlen med Vand rækkes fra den ene til den anden for at slukke Tørsten.

Saa trak de ud til den blotte Chemise, naar til sidst Legemsvarmen blev dem for stærk, saa at hele Personalet i Henseende til Kostumering ikke gav Negrene i Centralafrika synderligt efter.

Missionæren og hans Hustru modtog mig gæstfrit, saa gæstfrit som man kun bliver modtaget i Grønland, navnlig paa saa afsides Steder som Umanak. En Evropæers Ankomst til et saadant Sted er en Begivenhed, som man glæder sig til længe i Forvejen.

Deres hyggelige lille Bolig med de grønt malede Vinduesskodder og Døre lignede næsten en af de smaa tarvelige Villaer hjemme paa Strandvejen. Træer har man rigtignok ingen af, men den lange flade Skraaning, hvorpaa Bygningen var opført, var tæt bevokset med Lyng, Blaabærbuske og smaa Piletræer af en Alens Højde. Foran Huset imod Syd bredte sig en veldyrket Urtehave omhegnet med et højt Stakit. Ganske

vist var jo paa denne Tid af Aaret Stadsen af Haven, men Naturen her inde i Fjorden havde dog endnu bevaret et Præg af Sommer paa en saa smuk Solskinsdag som denne, især da der endnu ikke var faldet Spor af Sne.

Paa denne lille Ø — thi Umanak er en af de mindste Øer i Godthaabsfjorden — levede denne tyske Missionær med sin Hustru alene mellem en Flok Grønkendere fjærnt fra den civiliserede Verden hele Aaret igennem uden at se eller tale med nogen anden Evropeær, undtagen naar Lægen eller en anden Embedsmand paa

stod endnu nogle Asters og Levkøjer, Levninger fra Sommerens Overflod; de var lidt medtagne af Nattekulden, men endnu ganske vakre. Og ikke mindre frydefuldt var Synet af et Bed kraftig Grønkaal; noget saa vellykket som denne Kaal havde jeg ikke set i nogen Have i Grønland.

Men her inde i Fjorden er Klimaet ogsaa et ganske andet end ude ved Kysten, i Kolonien Godthaabs Omegn. Her inde skinner Solen med en ganske anderledes Varme den lange Sommerdag igennem, og man kender intet til den iskolde

»Ja i Begyndelsen tror man jo nok noget saadant,« svarede han, »men Nødvendigheden af at tage fat og arbejde hjælper en over den første Tid, og siden saa bliver det en Vane. Ja, De ved vel, Doktor, hvorledes det gik mig ved Lichtenfels, dengang jeg var anden Missionær eller Hjelpepræst der?« — Og han fortalte om sin første Kones Død dernede, hvorledes hun var død i første Barselseng, uforløst. »Hun laa i fire Dage i Lidelser, som ikke er til at beskrive. Ingen kunde hjælpe hende, Lægen var langt borte. Vi sendte Baad efter ham, men forinden hans Ankomst

En Træskomager. Tegnet af Bernh. Middelboe.

deres Rejser aflagde dem et kortvarigt Besøg. Fne to, uden Børn, levede de her, Aar ud og Aar ind, deres stille flittige Liv, han og hun ved hinandens Side, røgtende deres Missionsgerning og holdende Skole for Børnene. Man havde sat dem paa denne afsides Plæt, og de blev der, indtil der engang efter Aars Forløb kom Ordre til dem at flytte andetsteds hen.

Jeg sad i Missionærens beskedne Have den næste Dags Formiddag og lyttede til Tavsheden omkring mig. Solen skinnede ganske sommerlig varmt paa mig. Rundt omkring forstyrrede ikke en Lyd Naturens Fred. I et Hjørne af Haven

Taage, som sætter ind fra Havet og gennemisner al Vegetation ude ved Kysten.

Min Vært overraskede mig midt i mine Drømmerier. »De er nok falden i Staver over min Kaal,« sagde han, »ja her inde kan De tro, at det lønner sig at holde Have.« — »Ja til Dels,« svarede jeg, »var maaske Kaalen Skyld i mine Drømmerier; det var dog ikke saa meget den, jeg beskæftigede mig med. Jeg tænkte paa, hvor besynderlig ens Existens maa forme sig paa et saa afsides Sted, og om det vilde være mig muligt at leve mine Dage her inde uden at gaa til Grunde.«

var hun død.« — Vi spaserede frem og tilbage i den lille Have i Solskinnet. Luften var saa stille, at enkelte Myg summede os om Ørene, vakte til Live af det milde Vejr. Paa den anden Side af det smalle Løb, der fører til Umanak, laa et stort bredt Fjæld med Foden klædt i den brune Lyng skraanende jævnt op efter, indtil Bjærgets Side højt oppe snævrede ind mellem to slanke, sneklædte Toppe. Imod Syd laa Fjordens anden Arm, næsten fem Mil lang, opfyldt af Kalvis. Den klare Efteraarssol straaledede og brødes og tilbagekastedes fra den blændende hvide Is og Fjordens blanke Vandflade. »Ja her er

smukt,« sagde Missionæren, »smukt, hvor man ser hen, maaske mest paa denne Tid af Aaret. Men jeg har siden hine sørgelige Dage i Lichtenfels faaet en vis Frygt i Blodet for Ensomheden. At være hjælpeløs i Ulykken er en tung Prøvelse. Naa, Gud ske Lov, De ser, at vi begge, jeg og min Kone, da ikke just ser ud, som vi skal trænge til Doktor for det første.«

Stakkels Mand! Aaret efter om Vinteren blev hans elskværdige lille Kone syg. Jeg opholdt mig den Gang ved Godthaab. Han sendte Kajak efter Kajak med Breve til mig, som skildrede hendes Sygdom. Jeg pinte min Hjerne med at finde ud af disse Skrivelser, hvad hans Hustru vel kunde fejle, og sendte ham Medicin og Anvisning til hendes Pleje. At rejse derind var efter alles Raad om ikke umuligt, saa dog forbundet med saa stor Risiko, at det maatte opgives; desuden var Grønlanderne ikke til at formaa til at lade sig hverve til Turon. Hun døde efter en Maanedes Sygdom. Og han, Manden, maatte selv tømre hendes Kiste og forrette Begravelsen.

En temmelig udstrakt Tuskhandel med Pladsens Beboere beskæftigede mig i øvrigt af og til hele Dagen. Her ved Umanak nyttede det ikke stort at byde Penge for de Sager, som blev faldne, da der paa Pladsen ikke var noget Udsalg, hvor de kunde faa noget for Pengene. Man tuskede med Tobak, Kaffe og Sukker eller en større Snaps; det var vel at mærke mine Betalingsmidler, og for dem fik jeg Smaating udskaarne i Hvalrostand og Vægsten, men især en Mængde Blaabær og Tyttebær, som voksede der i fabelagtige Mængder.

Min Vært og Værtinde gjorde sig al Umage for at beholde mig til Dagen efter. Men derpaa var ikke at tænke. Min Rejsefælle i Kornok ventede mig tilbage om Aftenen, og jeg gjorde mig derfor klar til Afrejse om Eftermiddagen. Vi tog en hjertelig Afsked fra hinanden nede ved Stranden, hvor Konebaaden laa parat til Afrejse, og paa den første halve Mil eskorteredes vi af flere Kajaker, saa vi havde det næsten for selskabeligt paa Vejen. Men saa mødte vi store Flager af Tyndis, og Kajakerne vendte tilbage. Iverken en Kajak eller en Konebaad holder af at gaa gennem en saadan Is. Vi skulde jo imidlertid igennem, og vi kom ogsaa næsten uskadt fra Isen; men det var aldeles ikke nogen behagelig Lyd at sidde og høre paa, naar Isen skrattede langs Skindbaadens Sider, og det gik meget langsomt med at komme frem, da Isskorpen maatte slaas itu for Boven af Baaden hele Tiden. Humøret var derfor heller ikke videre straalende blandt mine Grønlanderinder. Dog til sidst fandt vi aabent Vande og klemte nu paa af alle Livsens Kræfter for at naa Kornok, inden Mørket faldt paa.

Da vi roede forbi en lille Landtunge paa den nordlige Side af Storøen, blev vi opmærksomme paa et lille Selskab af Grønlandere, der var lejrrede her og holdt Maaltid. Deres Konebaad var trukket paa Land og laa med Bunden i Vejret for at tørres.

Det var en Familie fra Sardlok, et Udsted to Mil fra Godthaab, der havde været paa Rensdyrjagt i det gode Efteraarsvejr. Der var ikke Tale om at slippe forbi. Mine Roersker snakkede og gestikulerede saa ivrigt for at formaa mig til at hilse paa Selskabet, at jeg gav efter. Vi lagde da ind til Land og vekslede Velkomsthilsner. Jeg forstod ikke et Muk af al den Sludder, som førtes mellem mine Grønlanderinder og de fremmede, med Undtagelse af de to Ord: nakorsak og tugto. Men det var ogsaa tilstrækkeligt. Meningen var, at nakorsak (Doktoren) skulde købe deres Rensdyrkød (tugto).

Saa begyndte den sædvanlige Handelsscene, med at de først ikke vidste, hvad de vilde have for det, og siden tog Munden saa fuld, at jeg ærgerlig pakkede mine Kaffebeholder og Kandis ned, og slog Laaget i for Kassen med Drikkevarerne. Da de til sidst mærkede, at jeg var lige saa dreven i Forretninger som de selv og gjorde alvorlig Mine til at ro fra dem, modtog de mit Tilbud af at købe dem 2 Rensköller, den ene for klingende Mønt, den anden for en passende Forsyning af Kaffe og Sukker og en Medicinflaske fuld af Brændevin. Mine Roersker fik hver et lille Stykke Rensdyrtælle til Foræring, som de slikkede paa med stort Velbehag paa Resten af Rejsen, og saa skiltes vi velfornøjede paa begge Sider med de sædvanlige Ønsker om en lykkelig Rejse.

Solen var gaaet ned, da vi naaede Kornok. I Udliggerens Stue var der fejlet og pyntet lidt op, og i Ovnen knitrede et lystigt Baal. Midt i Stuen var dækket et lille Bord med flere gode Retter, og der brændte to Lys i Ølflasker. Min Rejsefælle havde anstrængt sig for at give denne Aften et saa hyggeligt og festligt Præg, som det stod i hans Magt. Medens vi spiste, spurgte jeg ham om Grunden til det Liv og Røre, som jeg havde mærket paa Pladsen ved min Ankomst. Alle de unge Piger og Mænd var i deres bedste Stads og trak omkring uden for vort Hus i smaa Grupper. Han fortalte da, at der skulde være Bal om Aftenen, at der om Eftermiddagen var kommet en Deputation bestaaende af tre unge Piger til ham for at bede ham om Lov til at danse i Aften. »Jeg svarede dem naturligvis, at det kunde jeg ikke have noget imod.«

»Ja, de havde intet andet Lokale til Dansen end denne Stue, vi bor i, men om niuertok vilde lade dem faa den. Saa tænkte jeg jo paa Dem, gode Doktor, at De maaske helst vilde være fri, at De var træt efter Rejsen og vilde tidlig til Køjs. Men jeg forsikrer Dem, jeg kunde ikke slippe, jeg maatte give Tilladelsen.«

»For min Skyld ingen Alarm«, sagde jeg, »skal der være Gilde, saa lad der være Gilde, men hvor er det muligt at holde Bal i denne lille Stue?«

»Pladsen er stor nok«, svarede han, »Skolestuen var maaske større, men jeg gider ikke spørge Kateketen om Forlov. Kanske det heller ikke er passende at holde Bal der. Her derimod behøver vi ikke at spørge andre end vor Vært, og jeg ved, at han og hans Fruentimmer er lige saa opsatte paa en Svingom som alle de andre. Naar vi nu har spist, sætter vi alle vore Kasser op paa Briksen, og saa kan det gaa løs. De vil mere Dem ypperligt, skal De se.«

At danse er Grønlanderne allerbedste Fornøjelse. De bliver straks i straalende Humør, naar der er Udsigt til Bal. At faa to Evropæere med til Festen, maatte naturligvis forøge det tillokkende ved Aftenens Lystighed.

Hen imod Kl. 8 var Balsalen ryddelig og parat til, at der kunde begyndes. Det tog nogen Tid, inden de danselystne blev samlede, thi en efter en kom de umdseligt listende ind i Stuen og kneb sig sammen henne ved Døren, medens Husgangen var propfuld af Folk, der trængte paa.

Vi fik endelig trukket Spillemanden med Violinen ind fra den mørke Husgang og stablet ham op i Vinduet; og saa fik han Ordre til at gnide løs det bedste, han kunde.

Baldamerne var pyntede med deres fineste Stads. Nogle af dem tog sig ligefrem flotte ud med de lange hvide Kamiker, overbroderede med smaa kulørte Skindstykker, med de ny Bomulds-anoraker og Perlebaandet om Halsen.

Snart var Stuen fuld, selv i Vindueskarmene sad de, og der var tilsyneladende intet i Vejen for, at Ballet kunde begynde; men skønt Spillemanden mødte op baade med Polka, Sekstur og sisamat (Firtur), blev det ikke til noget.

»Der er intet andet for«, bemærkede Kolonibestyreren, »end at de maa smøres lidt! Nu skal jeg give alle Balherrerne en ordentlig Snaps, saa kommer der nok Liv i Tingene. Vil De saa give Ordre ude i Køkkenet til at koge Kaffe til Damerne, de kan tage Bønnerne hos Udliggeren paa min Regning.«

Det tog jo altid nogen Tid med at uddele alle disse Snapse, men da dette var besørget, og Fruentimmerne fik Nys om Kaffeberedelserne, var der intet til Hinder for at begynde Dansen straks.

Ud paa Gulvet traadte Par efter Par og stillede sig op. Der klappedes i Hænderne og raabtes til Spillemanden: Sisamat, sisamat! nu lidt hurtigt! Men Jonathan, Spillemanden, stemte sit ynkelige Instrument med stor Omhu og Ro til de danselystnes Ærgrelse et Par Minuter, og da det var besørget, lagde han Instrumentet ned i Vindueskarmen ved sin Side, stak Hænderne i Bukselommerne og saa ud over Publikum med et gnavent og skadefro Smil. Stor Forbavselse i Salen. Det opklaredes imidlertid, at Manden ingen Snaps havde faaet; han havde, som beskødne og artige Børn gør, holdt sig tilbage paa sin Plads, da alle de andre flokkedes om Flasken, og ventet, til man bød ham noget, og der havde ingen budt ham noget. Denne Forurettelse var i sidste Øjeblik gaaet op for ham i al dens Storhed og havde foranlediget Striden.

Under stor Moro fra Publikums Side blev der

iskænket ham en anselig Snaps, hvorefter han med et tilfreds Grin greb Violinen og gned løs.

Vi morede os fortræffeligt. Det er ogsaa noget af det fornøjeligste at se en Grønlanderinde træde en Reel eller en af deres egne nationale Danse, Firturen (sisamat) og Otteturen (arfinek pingasut). De smaa velskabte Ben i de hvide eller kulørte Kamiker gaar som Trommestikker; hele Personens Smidighed og Styrke giver sig Udslag i Dansens Bevægelser. Haartoppen nikker frem og tilbage, de smaa mørke Øjne lynner af overstadig Glæde og Livslyst, og Munden ler, saa alle de stærke hvide Tænder kommer til Sync. Vi to Evropæere, i hvis Stue Lystigheden fandt Sted, var ikke storagtige, men tog Del i Dansen, saa godt vi kunde. Vi drejede og snurrede os rundt paa den snævre Plads midt i denne Klynge af svedende, kisteglade Mennesker, indtil vi trætte sank ned paa Træbriksen.

Jeg havde længe lagt Mærke til en ung Pige, som uden at tage Del i Dansen sad stille paa den ene Ende af Træbriksen og nøjedes med at se til, medens de andre dansede. Hvorfor hun holdt sig tilbage, forstod jeg ikke. Lysten var der i hvert Fald, thi Benene slog Takt med Musikken, og hele Ansigtet var straalende af Liv og Bevægelse. Jeg skulde netop til at engagere hende til en Firtur, da Kaffen blev baaret ind i en stor Kedel, og alle Damerne fik travlt med at nyde denne deres Gudedrik. Herved blev der en Pause i Dansen. Men det varede kun et Øjeblik, saa tog de fat igen. Jeg indbød da galant ovennævnte Ungmød til at prøve en Svingom med mig. Hun saa sig spejdende og lidt angstelig omkring i Stuen, nølede et Øjeblik, men sprang saa frem paa Gulvet, og vi dansede.

Men saa bagefter kom der gaaende over Gulvet hen til hende en Mand med et meget alvorligt Ansigt og talte vredt til hende. Var det en skinsyg Elsker? Eller hvorfor undte han ikke Pigebarner den uskyldige Fornøjelse? Jeg forstod ikke Ordene, der faldt imellem dem, men fik lidt efter at vide, at hun hørte til den tyske Menighed i Umanak, hvor det er forbudt af Præsten, at nogen deltager i Dans.

Det gjorde mig ondt at have bragt hende i Forlegenhed, især da Kolonibestyreren fortalte mig, at Dans betragtedes i de tyske Menigheder som en stor Synd, hvilken Forbryderen maatte bøde ved offentligt Skrifte.

Klokken var hen imod elleve, uden at det lod til, at Ballet nærmede sig sin Ende. Tranlamperne kastede deres viftende og osende Lys gennem den af Støv opfyldte Luft i den lave Stue, hvor der havde udviklet sig en enorm Hede. Den eneste Vej, ad hvilken lidt frisk Luft kunde strømme ind i Lokalet, var Døren til Husgangen, men den var for det meste opfyldt af Tilskuere, og naar disse en sjælden Gang rømmede Pladsen, slap der nok saa meget Lugt af brændt Kaffe ind ad Døren som frisk Luft. Der maa have været grumme god Forslag i Kolonibestyrerens Bønner, thi der fyredes under Kaffeledlen hele Aftenen. Føjer man dertil den ejendommelige skarpe Lugt, der hænger ved Grønlanderne Skindklæder, og Aromaen af den Blaamand, som Balkavallererne røg af deres smaa Kridtpiber, vil man nogenlunde kunne danne sig i et Begreb om, hvor ægte folkelig Festen var.

Da Klokken næsten var tolv, og Luften i Stuen nærmede sig stærk til ren Kulsyre, ansaa vi det for rigtigst at faa Lokalet, som jo var vort Sovekammer, lidt udluftet inden Sengetid.

Selskabet blev derfor uden videre Ceremonier jaget paa Døren med Tilladelse til at fortsætte Dansen uden for Huset, saa længe det lystede.

Næste Morgen vaagnede vi lidt trætte i Lemmerne og øre i Hovedet. En stor og stærk Kop Kaffe hjalp dog hurtigt paa de slappe Livsaander, og vi tog fat paa Tilberedelserne til Afrejsen, som fandt Sted Kl. ti. Om Natten havde det frosset ganske godt, saa der laa Tyndis over den stille Fjord, saa langt vi kunde se fra Kysten. Men vor Baad var heldigvis stærk nok til at bryde igennem den, saa vi haabede at kunne naa hjem til Godthaab samme Aften.

Hele Befolkningen paa Udstedet stod ved Strandbredden for at sige os Farvel og ønske os lykkelig Rejse. Nogle faa Baadslængder fra Land hojsede vi Flaget paa Baaden til Afsked, og fra Klipperne knaldede Skud paa Skud til Farvel.

Snart var den lille Plads saa langt bag os, at vi ikke mere kunde øjne Husene derinde. Det var et herligt Rejsevejr, og alle Fjordens mægtige Bjærgtoppe laa med Sneen og Bræerne

lysende i den klare Efteraarssol. Vi var alle i et muntert Lune, ikke mindst vore Grønlændere, som rode af alle Kræfter for naarest at komme ud af Isen. Jeg kom i Hu Bjørnsons Digt i Fiskerjenten:

Dagen er oppe, Glæden er tændt
Mismodets Skyborg stormt og brændt,
over de glødende Fjælde
Lyskongens Hærskarer tjælde.
»Oppe oppe! Fugl i Lund,
»oppe oppe! Barnemund,
oppe mit Haab i Solen.

Først hen imod Midnat saa vi Lysene i Godthaab, trætte og søvnige efter den lange Dag paa Søen, men med Følelsen af at have oplevet fire herlige Rejsedage, som vi vilde mindes længe.

Astronomisk Oversigt for August 1892.

Stjernehimlen den 15. August Kl. 10 Aften.

← Ost. Nord. Vest. →

Syd.

[1 Dubhe. 2 Mizar & Alkor. 3 Karl II.s Hjerter. 4 Arkturus (rød). 5 Deneb. 6 Altair. 7 Vega. 8 Antares (rød). 9 Genma. 10 Spika. 11 Vindematrix. 12 Denebola. 13 Kapella. 14 Algol. 15 Almak.]

Kortets Omkreds forestiller Københavns Horizont, dets Midtpunkt er Zenith. Stiller man sig med Ansigtet mod Syd, vil man have dets nederste Del lige for sig, dets øverste Del bag sig, Øst-Siden paa venstre og Vest-Siden paa højre Haand. — De til samme Stjernebillede hørende Stjerner er forbundne ved rette Linjer.

Kortet indeholder kun Fiksstjerner. Ses derfor paa Himlen en paa-faldende klar Stjerne, som savnes paa Kortet, er det en af Planeterne, og dens Plads vil findes angivet nedenfor i Omntalen af disse.

Kortet kan benyttes hver Dag i Maaned. Vil man bruge det til Vejledning en anden Aften end den 15., maa man vide, til hvilket Klokkeslet Stjernerne har den oven angivne Stilling. Dette Klokkeslet findes meget let saaledes: Hvis det er i Maanedens første Halvdel, lægges til Kl. 10 saa mange Gange 4 Minuter, som der er Dage til den 15.; er det i Maanedens sidste Halvdel, trækkes fra Kl. 10 saa mange Gange 4 Minuter, som der er forløbet Dage siden den 15. — Eks.: Den 11. svarer Kortet til Kl. 10¹/₄ (10,16 Min.), den 23. til Kl. 9¹/₂ (9,28 Min.).

Periodiske Fænomener.

Dagens Længde aftager i denne Maaned fra 15 Tim. 55 Min. til 13 Tim. 47 Min. og Solens Højde over Københavns Synskreds ved Middagstid fra 52° til 42²/₃°. Fra den 7. synker Solen saa dybt under vor Horizont ved Midnat, at dens Genskin ikke længere fremkalder »de lyse Netter«, og de traditionelle »Hundredage«, som har et gammelt, snart afslidt, Ry for at være Aarets varmeste Tid, ophører den 22. Københavns Middelværme aftager fra 16¹/₂ til 14¹/₂°. Cels.

Maanen. Fuldmaane den 8. Kl. 12¹/₈ Min. Efterm., Nymaane den 22. Kl. 11¹/₁₆ Min. Form. Den 13. om Morgenen glider Maanen meget tæt forbi Planeten Jupiter, i Sydvestropa bedækkes denne.

Af Planeter, synlige for blotte Øjne, bemærkes Venus, Mars og Jupiter. Venus, i »Tvillingerne«, hvor den i Slutningen af Maaned passerer syd forbi Kastor og Pollux, staar op mellem Kl. 1 og 2 Nat og naar sin stærkeste Glans som Morgenstjerne den 15. Den lyser da 7 Gange stærkere end Sirius og tilbagekaster saa meget Sollys, at et ubevæbnet, skarpt Øje skal kunne se den hele Dagen paa Himlen. Mars stod Solen diame-tralt modsat den 4. (kulminerede altsaa ved Midnat) og kom Jorden saa nær, som det overhovedet er muligt den 6. dennes \circ : omtr. 7 Millioner Mil. Den roligt lysende, stærkt røde Planet er let kendelig i »Stenbukken«, lavt paa Sydhimlen, ca. 3 Timer før og efter Midnat. Saa nær til Jorden kommer Mars kun hvert 15. Aar, og da intet Himmellege for Tiden i den Grad fængsler Astro-

nomernes, ja hele den dannede Verdens Opmærksomhed som denne lille mærkelige Klode, der synes at vise os et Billede af vor egen Jords Fremtidskæbne, opbydes naturligvis alt for at drage den mest mulige Nytte af den heldige Konstellation. For den nordlige Del af Europa staar Mars des værre denne Gang saa lavt over Horizonten. at videnskabelige Iagttagelser næppe med Nytte kan anstilles her; men man tør vel haabe, at Marsforskeren par excellence, Schiaparelli i Milano, Holden med Lick-Observatoriets Kæmpeskikkert og andre vel udrustede Astronome i sydlige Egne ved denne Lejlighed maa kunne løse nogle af de Gaader, som fremfor alt Mars-»Kanalerne« frembyder. — Jupiter, i »Fiskene«, ses paa Himlen omtr. fra Kl. 9 Aften hele Natten. Den kulminerer 3—4 Timer efter Midnat.

I Nætterne 9.—14. August ses gerne en Mængde Stjærneskud, især udstraalende fra »Perseus«; de kaldtes i gamle Dage »den hellige Laurentius' Taarer«.

Til Direktør for Pariserobservatoriet i den nys afdøde Admiral Mouchez' Sted er udnævnt den højt ansete Astro-nom Felix Tisserand, tidligere Direktør for Observa-toriet i Toulouse.

Fra det ny Observatorium i Arequipa, Peru, belig-gende ca. 7,500 Fod over Havet, har W. H. Pickering været i Stand til at iagttage Maanen med en Forstørrelse af 8 à 1200 Gange og har særlig udspejdet de smaa »Kratere«, der mest har haft Ord for at undergaa For-andringer. Han drager den Slutning af sine Forskninger, at Maanen dog muligvis endnu ejer Vulkaner i Virksom-hed. Naar Definitionen er meget skarp, siger han, kan man i visse Maaneegne (omkring »Aristark« og »Herodot«) se en stor Mængde smaa Kratere, der »synes at udsende smaa Dampskyer«. Og i den berømte Ringslette »Platon« tror han med Sikkerhed at kunne paavise Forandringer: tre i de sidste tyve Aar forsvundne Kratere. Muligvis vil disse Paastande senere vise sig uholdbare — Maancover-fladens Detaljer er jo paa Grund af den idelig skiftende Belysning yderst vanskelige at komme paa det rene med. Men der er vist ingen Tvivl om, at de mest frugtbringende Iagttagelser af andre Kloders Overfladeforhold for Frem-tiden vil ske i de højliggende Bjergobservatoriets rene og rolige Luft.

Kj. M.

Engelsk-marokkansk Konflikt.

I April forlod et engelsk Gesandtskab under Ledelse af Sir Charles Euan Smith Tanger ved Gi-braltarstrædet for at gøre Sultanen af Marokko sin Opvartning i Fez og indlede Underhandlinger om en Handelstraktat mellem England og Marokko. I fjorten Dage varede Rejsen til den marokkanske Hovedstad, der ligger halvhundrede Mil sydost for Havnestaden. I Fez blev Gesandtskabet indlogeret i et prægtigt og malerisk Palads, fuldt af Marmor-gaarde, Springvand og ulidelig Træk, og efter at man havde ordnet sig der, foregik den højtidelige Mod-tagelse, ved hvilken Sultanen holdt til Hest omgivet af en Mængde Ryttere, medens den engelske Gesandt til Fods og med blottet Hoved forebragte Hs. serafiske Majestæt sit Ærinde. Derefter begyndte For-handlingerne om Handelstraktaten imellem Gesandten og den marokkanske Udenrigsminister. Der gik en Maaned, og der gik to, og lige nær var man. Paa ægte muhammedansk Vis søgte de marokkanske Diplomater at holde Gesandten hen med Snak og Udflugter og tog tilbage den ene Dag, hvad de havde foreslaaet eller indrømmet den anden. Til sidst blev dette Sir Charles Euan Smith for meget af det gode. Han syntes at spore fransk Indflydelse bag den Mod-stand og de Intriger, han mødte ved det marokkanske Hof, og da han ikke længere vilde lade sig holde for Nar, forlangte han, at Underhandlingerne skulde afsluttes. Den marokkanske Udenrigsminister Sid Gharnet gav ham saa endelig et nyt Udkast til en Handelstraktat, men dette var af den Beskaffenhed, at Sir Charles i sin næste Sammenkomst med Vezi-ren tog Udkastet, rev det i Stykker for Øjnene af ham og kastede Stumperne paa Gulvet, hvorpaa han erklærede, at nu rejste han sin Vej, og saa maatte Marokko selv tage Følgerne. I Virkeligheden rejste han ogsaa tilbage til Tanger; men han forblev fore-løbig der, idet han ventede, hvad der ogsaa skete, at den marokkanske Regering nu vilde søge ham for at aabne Forhandlingerne paa ny. Det varede heller ikke længe, inden Udenrigsministeren med Følge indtraf i Tanger og gjorde Sir Charles sin Opvartning. Nu var Rollerne ombyttede: Marokkanerne maatte være

de bukkende og bedende, og Englænderne var store paa det. Imidlertid var Sir Charles ikke ganske umodtagelig for Sid Gharnets gode Ord, og For-handlingerne aabnedes atter uden endnu at være afslut-tede. Denne Gang venter Sir Charles at gaa af med Sejren. England paastaar, at den foreslaaede Han-delstraktat er i hele Evropas Interesse og ikke alene i Englands; men et i Tanger udkommende fransk Blad vil rigtig nok vide, at den indeholder forskellige Bestemmelser, der alene kommer England til gode. bl. a. Oprettelsen af en marokkansk Statsbank under engelsk Ledelse, Ret til at befæste Højderne ved Marchan og Kap Juby, et engelsk Politikorps i Tan-ger m. m. Selv om det er Tilfældet, er disse For-rettigheder dog ikke større, end at de andre evropæiske Magters Interesser godt kan forliges dermed. — Sir C. Euan Smith er en resolut Mand, forfaren i at underhandle med Muhammedanere. Han har i de sidste tyve Aar haft forskellige Poster baade i Persien. Indien og paa Zanzibar.

Kolera i Rusland.

Farsoten gaar sin sikre Gang fra det sydostlige Rusland nord efter. Rimeligvis vil den ikke standse. forinden den naar St. Petersborg og Østersøhavnene. Norge har allerede erklæret de sidste for kolera-smittede, hvad der dog er lidt for tidligt; men ganske vist kan man jo ikke være sikker for, at ikke en eller anden Ladning fra disse Havne kan medføre Gods fra de kolerasmittede Egne. Næsten overalt i de middelstore Stæder i det sydlige Rusland har Efterretningen om, at Koleraen var kommen til Staden, medført Tumulter af den lavere Befolkning. Alle, der har Raad og Lejlighed til at rejse, rejser straks, Forretninger standser, Fabrikerne hører op at gaa, og Jærnbannerne overfyldes med rejsende, der vil afsted. Men de, der maa blive, fordi de ikke kan komme afsted, gribes selvfølgelig af samme Rædsel for Sygdommen, og bliver saa et let Bytte for alle Slags Rygter og Løgne. Saalødes hedder det sig altid, at de kolerasmittede, der bringes til Hospita-lerne, bliver puttede halvøde i Kister og over-hældte med Kalk, for at Smitstoffet i dem saaledes kan ødelægges. I Raseri herover rotter Folk sig saa sammen og stormer Hospitalerne, river de syge ud af deres Senge, dræber eller mishandler Lægerne og stikker sluttelig Ild paa Bygningerne. Først naar Soldaterne udkommanderes og begynder at skyde paa Tumultuanterne, lykkes det at sprede dem. Disse Scener har atter og atter gentaget sig, og man synes ikke at blive saa klog af Erfaring, at man paa Forhaand søger at forhindre dem. Men Skildirin-gerne af Autoriteternes Optraeden, naar Koleraen melder sig, gaar ogsaa ud paa, at Embedsmændene er blandt de første til at salvare sig. Dertil kommer, at Trangen paa Læger er overordentlig stor; men det er ganske vist heller ikke videre indbydende for dem at rejse did, naar de løber Fare for ikke blot at blive angrebne af Koleraen, men ogsaa af dem, de kommer for at hjælpe.

Tankesport.

Nr. 56 Læser du Ordet med a, saa har du et Navn til en Kvinde. Bytter du a med et z, en Fæstnings Navn du vil finde. X.

Vejrforholdene paa Landbohøjskolen fra den 4de August til den 10de August 1892 inkl.

Dato	Middel-værm e Cels.	Højeste Værm e Cels.	Laveste Værm e Cels.	Fugtigheds-grad Kl. 8 1 pCt.	Luftryk Millimeter	Bøghøjde Millimeter
4	13,75	18,3	9,3	95	756	0,9
5	13,44	17,3	11,5	80	756	0,0
6	15,64	20,4	9,8	95	760	1,0
7	13,30	19,2	9,5	84	757	3,8
8	14,17	17,8	11,2	74	758	1,2
9	14,64	18,2	9,8	87	756	1,2
10	14,24	19,0	9,0	75	758	0,5

Anm. Luftrykket bestemmes ved Afmåning Kl. 8 Morgen. Døgnet regnes fra 8—8 Morgen. — 5 Gr. C. = 4 Gr. R. — 100 Millm. = omtrent 46 danske Linjer.

Indhold.

Tekst: Thorvald Niss. — Akbar, af Viggo Stuckenborg. — Jenny Lind i København, af Carl Behrens. — Evald Tang Kristensen, af Anton Andersen. — Paa Rejse i Godthaabsfjorden, af A. Ibsen (sluttet). — Til Billederne. — Tankesport. — Vejrforhold. — Bekenktgørelser.

Billeder: Thorvald Niss i sit Atelier. — Billeder fra den engelsk-marokkanske Konflikt. — Tumulter i Anledning af Koleraen i Saratov. — Folkesagnsamleren Evald Tang Kristensen. — Blæstvej, af Thorvald Niss. — Den første Nadvergæng i en fransk Landsbykirke, af Lhermitte. — En Træskomager, af Bernh. Middelboe

»Illustr. Tidendes« Redaktion er Østersøgade Nr. 32, 4. Sal (Rørholm). Postadresse: Kbhvn., K — Redaktøren træffes Mandag og Tirsdag Kl. 12—2. — Hovedekspeditionen er Industriadstillingsbygningen, Gaarden Nr. 17. Daglig aaben Kl. 8—7.

Redigeret af M. Galschiøt.

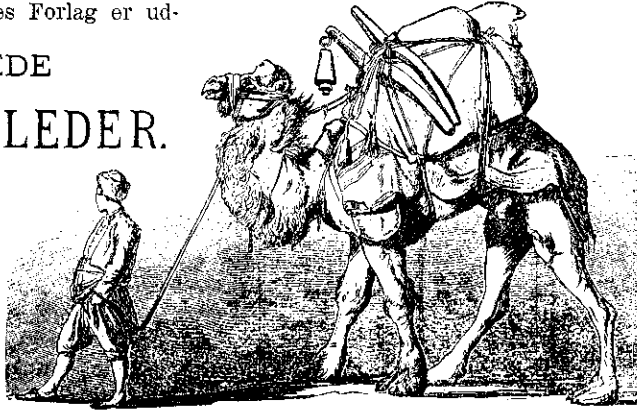
Paa undertegnede's Forlag er ud-
kommet:

BROGEDE REJSEBILLEDER.

Med
20 store Illustrationer
af
Elisabeth Jerichau-Baumann.

Fleg. indb. 15 Kr.

Forlagsbureauet
i København.

H. Nestlé's Børnemæmel.

24 Aars heldige Resultater.
34 Udmærkelser,
hvoriblandt 13 Æresdiplomer og 15 Guldmedaljer.
Talrige Vidnesbyrd fra de største medicinske Autoriteter.
Fuldstændigt Næringsmiddel for smaa Børn.
Erstatning for Modermælken, letter Afvænningen, er
let og fuldstændig fordøjeligt og kan derfor ogsaa an-
befales voksne som Næringsmiddel under Mavelidelse. Som Beskyttelse imod de
talrige Eftergjørelser bærer hver Daase Opfinderens Underskr.: **Henri Nestlé, Vevey**
(Schweiz).
Faaes i alle Apotheker og Materialhandeler.
Hoveddepot for Danmark: **Alfred Benzon, Kjøbenhavn.**
Firmaet Nestlé tilkjendtes paa Verdensudstillingen i Paris 1889 de højeste
Udmærkelser: en **Grand prix** og en **Guldmedalje**.

Kun Neiiendams Kaffe.
Adelgade 34. Skoubogade 1.

Parfumerier.

Lager af fine Toiletsæber, franske og
engelske Parfume-Specialiteter hos
F. C. Vilsoët, 39, Vimmelskaftet.

Bekendtgørelser

I "ILLUSTRERET TIDENDE" optages for 30 Øre
pr. Pettilne eller dens Plads og kan alleve-
res senest Onsdag Middag i Bladets Hoved-
ekspedition. Industriudstillingsbygningen,
Oprang Nr. 17 inde i Gaarden.

Naar samme Annonce forlanges indtryk-
ket 10 Gange i Løbet af et Aar. indrømmes
25 pCt. Rabat.
Vignetter i Træsnit udføres paa For-
langende.

PHOTOS.

Et særdeles praktisk **Fotografiapparat**,
hvormed **Enhver** uden Forkundskaber kan
levere virkelig smukke og gode Fotografier
i almindeligt Visitkortformat sender jeg fragt-
frit til alle Pladser i Landet mod Indsendelse
af Kr. 5,00. Apparatet leveres under **Gar-**
ranti med Brugsanvisning.

Joh. A. Wilson,

— Fabrik for fotografiske Apparater, —
Skippergaden 13 B, Kristiania.

Paa undertegnede's Forlag er ud-
kommet:

Holbergs Komedier

ved **F. L. Liebenberg.**

Udgave i 3 Bind. Indbunden 12 Kr.

Forlagsbureauet i København.

Bekendtgørelse

fra

Alm. dansk Vare- og Industrilotteri.

11te Series

5te Trækning finder Sted den 19de og 20de August.

Der fordeles i denne Trækning følgende Gevinster:

1ste Præmiegevinststrække.		Hovedgevinststrække.		2. Præmiegevinststrække.	
1	1	1	1	1	1
1	Gevinst paa 1000 Kr.	1	Gevinst paa 2000 Kr.	1	Gevinst paa 1000 Kr.
1	— » 600 »	1	— » 1200 »	1	— » 600 »
1	— » 500 »	1	— » 1000 »	1	— » 500 »
2	— » 300 »	2	— » 600 »	2	— » 300 »
7	— » 150 »	7	— » 300 »	7	— » 150 »
48	— » 100 »	48	— » 200 »	48	— » 100 »
75	— » 50 »	75	— » 100 »	75	— » 50 »
100	— » 25 »	100	— » 50 »	100	— » 25 »
120	— » 20 »	120	— » 20 »	120	— » 20 »
1645	— » 10 »	1645	— » 10 »	1645	— » 10 »

I alt: 6,000 Gevinster.

eller 3 Gevinster for hver 1 Gevinst, der udtrækkes i Klasselotteriet.

Lodsedler til Trækningen sælges og fornyes overalt à 2 Kr. 60 Øre Stk. hos Lot-
teriets autoriserede Kollektører, og i **Hovedkollektionen, Nørrevoldgade 19**, hvor-
fra Planen paa Forlangende udleveres **gratis**.

Dansk Hôtel i Paris: Grand Hôtel de Malte.

63, rue de Richelieu, i det smukkeste Kvarter, tæt ved Palais-Royal, Louvre,
Børsen. Højest komfortabelt og billigt Familie-Hotel med 75 Værelser.
Værelser med 1 Seng fra 3 Fr. pr. Dag.

— 2 — 5 —
Table d'hôte to Gange dagl. Rygeværelse, Salon. Venteværelse, Have, to Spisesale.
Varme og kolde Bade. Elektrisk Belysning. Danske Aviser.
Frederik Svendsen, dansk Vært.

Georg Bestle's

Vinhandel

en gros & en detail

47 Skindergade 47.

Specialitet: ægte kontroll. Oportovine.

Persson & Cronzells

Helsingborgs Punsch.

Paa undertegnede's Forlag er udkom-
met:

DANMARK

med de vigtigste Rejseruter fra

Finland, Norge og Sverige.

Haandbog for Rejsende

udgivet af

Dansk Turistforening.

Med 15 Kort. — Indb. 5 Kr.

Forlagsbureauet i København.

FORLAGSBUREAUETS FORLAG.

DEN DANSKE KONEBAADSEXPEDITION

TIL
GRØNLANDS ØSTKYST.

Populært beskrevet af
G. HOLM og V. GARDE.

Med Illustrationer og Kort.
7 Kr. 20 Øre, indb. 9 Kr. 20 Øre.

SCHLIEMANN'S UDGRAVNINGER

i Troja, Tiryns, Mykenæ, Orchomenos, Ithaka

efter Dr. Carl Schuchhardts Fremstilling.

Med Forord af Prof. Dr. J. L. Ussing.

Med talrige Illustrationer og Kort.

8 Kr. 10 Øre, indb. 10 Kr. 50 Øre.

BLANDT MENNESKEÆDERE.

Fire Aars Rejse i Australien
af

CARL LUMHOLTZ.

Med Illustrationer, Farvetryk og Kort.

9 Kr. 60 Øre, indb. 12 Kr.

Udkommer i c. 25 Hæfter
à 80 Øre.

Haandbog i Handelsvidenskab,

udgivet af C. Hage.

Udkommer i ca. 25 Hæfter
à 80 Øre.

NORDENS HISTORIE

med talrige i Teksten trykte Illustrationer.

Populært fremstillet af

NIELS BACHE.

I-V. 53 Kr. 50 Øre, indb. 66 Kr.

CESARE CANTÙ:

VERDENSHISTORIE.

Efter „Storia universale“,

niende italienske Originaludgave

frit bearbejdet ved

E. HOLM og PH. WEILBACH.

I-VII. Bind og Register.

53 Kroner 50 Øre, indb. 69 Kroner.

NORDISKE DIGTERE

i vort Aarhundrede.

En skandinavisk Anthologi med Biografier og Portrætter.

Udgivet af P. Haasen.

12 Kr., indb. 16 Kr.

CH. PERRAULT: ÆVENTYR.

Paa Dansk ved

CHR. WINTHER.

Med Illustrationer af Gustave Doré.

Eleg. indb. 14 Kr.